Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Parancsnokság kiadványa

Belső használatra

Heti HÍRADÓ

XXVI. ÉVFOLYAM, 35. SZÁM — ÁRA: 1,50 FORINT — 1982. AUGUSZTUS 28.

AZ ELMÚLT HÉT

JASSZER ARAFAT, a PFSZ ELNÖKE az ABC amerikai tévéhálózatnak adott bejrúti nyilatkozatában megerősítette, hogy folytatódik a harc a palesztinok hazájáért. A palesztin haza újjáteremtése a közel-keleti béke legfontosabb feltétele — mondotta.

Egy másik, a milánói *Corriere della Serának* adott nyilatkozatában Arafat hangsúlyozta: Nyugat-Bejrút izraeli ostromára az Egyesült Államok előzetes tudtával és támogatásával, valamint Nyugat-Európa áldásával került sor.

Arafat emlékeztet arra, hogy *Schultz* amerikai külügyminiszter nemrég elismerte: elődje, Alexander Haig, tudott az invázió és a bejrúti ostrom tervéről.

Arafat megismételte: szervezete kizárólag azért egyezett bele az elvonulásba, hogy ily módon megkímélje a további pusztítástól a város polgári lakosságát.

„A jövő a földalatti tevékenységé, az intenzív munkáé az Izrael által megszállt területeken" — így összegezte a PFSZ terveit a bejrúti kivonulás utáni időkre *Hani el-Hasszán*, Jasszer Arafat közeli munkatársa, az AFP francia hírügynökségnek adott nyilatkozatában.

Megállapította: „Neki kell kezdeni a valóban forradalmi tevékenységnek, hogy elérjük célunkat, a palesztin állam megalakítását. Ehhez képesnek kell lennünk felhasználni a libanoni háború eredményeit" — mondotta, s ezeket az eredményeket elsősorban politikainak minősítette. Mgállapította, hogy főként a nyugat-európai országokban, a közvélemény mindjobban elismeri a PFSZ-t, miközben Izrael jelentős propagandaveszteséget szenvedett, s a libanoni háború még az izraeli társadalmon belül is meghasonlást okozott, ellenállásra talált.

SZEPTEMBER 6-ÁN KEZDŐDIK A MAROKKÓI FESBEN az arab országok csúcsértekezlete. II. Hasszán marokkói király erről személyesen, telefonon tájékoztatta Jasszer Arafatot, a PFSZ elnökét — közölte a WAFA palesztin hírügynökség. A telefonbeszélgetés során az uralkodó meghívta a palesztin ellenállás vezetőjét, hogy vegyen részt a csúcstalálkozón.

GEMAJEL GYŐZELMÉNEK VÁRHATÓ KÖVETKEZMÉNYEIT latolgatják ismert politikusok, s nem kevésbé a nemzetközi sajtó. A francia államfő a szokásoknak megfelelően táviratban üdvözölte Basir *Gemajelt*. Üzenetében hangsúlyozta, hogy Párizs továbbra is ragaszkodik Libanon szuverenitásához, területi egységéhez és nemzeti függetlenségéhez. E mértéktartó fogalmazás mögött könnyen kivehetők az aggodalmak, amelyek az izraeli invázió után csak erősödtek, s a falangisták vezérének az életörése után sem csökkentek. Ugyanis az említett három tényező jelenleg a legdöntőbb e sokat szenvedett állam sorsának az alakulásában. S noha maga Gemajel még a megválasztás előtt is hasonló szellemben fogalmazott a reá váró feladatokról, ezeknek a nagysága alighanem meghaladja az erejét. Mint a *Libération* a portréját felvázolva megjegyezte, „őt éppen olyan mérhetetlen hatalomvágy fűti, mint Shakespeare Macbethjét. Teljesen valószínűtlen, hogy egyesíteni tudná Libanont". A *Le Matin* arra mutat rá, hogy az új elnök Izraelnek köszönheti a jelenlegi hatalmát. Következésképpen a mozgástere meglehetősen leszűkült. Amennyiben gyors eredményt szeretne felmutatni, hogy a világban róla kialakult kép valamelyest módosuljon, úgy minden bizonnyal igazolja a korábbi feltevéseket, azaz békeszerződést köt Izraellel. Állítólag ezt már titokban megígérte Tel Avivnak. A Begin-kabinet mindenképpen üdvösnek minősítené a lépést.

A FEHÉR HÁZ NEM ENYHÍTI NYOMÁSÁT Tokióra a katonai együttműködés erőltetésére. Az Egyesült Államok arra próbálja rábírni Japánt, hogy fokozza fegyverkezését. Erre utal az a sürgetés, miszerint a szigetország vállaljon egyértelmű kötelezettséget a déli partjaitól számított 1600 kilométeres sugarú óceáni térség haditengerészeti ellenőrzésére. Egy másik óhaj szerint Japán adjon át szövetségesének katonai felhasználásra híradástechnikai és elektromos eljárásokat. Hawaiban a hónap végén ül össze az úgynevezett amerikai—japán biztonsági konzultatív testület és e fenti kívánságokat, illetve teljesíthetőségük mértékét tekinti át.

HU JAO-PANG, A KÍNAI KOMMUNISTA PÁRT KB ELNÖKE az AFP francia hírügynökségnek adott nyilatkozatában előzetes feltételekhez kötötte a kínai—szovjet kapcsolatok javításának lehetőségét. Elmondta: a kínai—amerikai megállapodással nem oszlottak el a két ország kapcsolatait beárnyékoló felhők. A Pekingben nyilvánosságra hozott interjúban a KB elnöke a továbbiakban Kína hosszú távú politikai stabilizálódásának lehetőségeit fejtegette.

Peking szerinte csak akkor hajlandó a jószomszédi kapcsolatokra Moszkvával, ha a Szovjetunió felhagy Vietnam kambodzsai politikájának támogatásával, kivonja csapatait Afganisztánból és csökkenti, vagy visszavonja a szovjet—kínai határon elhelyezett katonai erőit.

A kínai párt elnöke „kilencven százalékban" biztos abban, hogy a század végére stabil politikai viszonyok alakulnak majd ki Kínában.

A SZEPTEMBER ELSEJÉN MEGNYÍLÓ XII. pártkongresszuson megosztják a felelősséget a KB titkársága és Politikai Bizottsága között. Hu Jao-pang cáfolta a Politikai Bizottság felosztásáról elterjedt pekingi híreszteléseket. Teng Hsziao-ping csak fontos ügyekkel foglalkozik és a legtöbb döntés tőle származik majd — közölte a továbbiakban

Hu Jao-pang hangoztatta, hogy Kínában az egy főre eső nemzeti jövedelem a mostani 300 körülivel szemben a század végéig elérheti az ezer dollárt, és 1990-ig le akarják rakni az ezután következő tíz év gyors gazdasági fejlődésének szolíd alapjait.

A kínai párt elnöke felvetette annak lehetőségét, hogy Kína Mirage típusú harci repülőgépeket vásárol Franciaországtól, vagy Franciaországgal közösen gyártja azokat.

Egységbontás Afrikában

Líbia fővárosában, Tripoliban kellett volna összeülnie az Afrikai Egységszervezet csúcsértekezletének. Még nem fordult elő, hogy a minden évben esedékes tanácskozás elmaradt volna. A tagállamok nagyra becsülték az összefogást, amely szükséges ahhoz, hogy felszámolják a gyarmati örökséget, támogassák a felszabadító mozgalmakat, küzdjenek a fajgyűlölet és az apartheid ellen, elsimítsák esetleges ellentéteiket.

S íme, most éppen az egyik felszabadításért harcoló nép, a nyugatszaharaiak miatt robbantak ki az ellentétek. Szinte hihetetlen, hogy afrikai országok, amelyek szabadságküzdelmeiknek köszönhetik létüket, megtagadják a felszabadulás, a függetlenség jogát egy másiktól. Nyugat-Szaharában hat éve alakult meg a Szaharai Arab Demokratikus Köztársaság. Igaz, hogy vezető ereje, a Polisario Front nem uralkodik a teljes nyugat-szaharai terület felett. Marokkó ugyanis egy részét megszállva tartja, és „történelmi jogon" igényt tart a foszfátban gazdag, volt spanyol gyarmatra. A nyugatszaharai nép azonban fegyveres harcot vív függetlenségéért, szabadságáért Az Afrikai Egységszervezet nem volt értetlen ezzel szemben, két éve az ötven tagállam közül 26, tehát a többség elismerte a nyugatszaharaiak önálló államiságát.

Ez év februárjában — az AESZ alapokmánya szerint eljárva — a szervezet főtitkára meghívta az ülésre a Polisario küldöttségét, s ezzel az tényleges tag lett. Marokkó azonban tiltakozásul kivonult a tanácskozásról. Példáját követte 18, kimondottan Nyugat-barát afrikai ország. Már akkor látszott, hogy törés következett be az ötvenegyedik tag miatt a két évtizedes egységben. Márciusban nem tudták megtartani a tájékoztatásügyi miniszterek értekezletét, a Marokkó-pártiak nem vettek rajta részt.

A kudarc oka

Az évi csúcsértekezletet mindig megelőzi a külügyminiszterek tanácskozása. Tripoliban azonban erre nem került sor, csak 28 küldöttség érkezett oda, az államfők találkozóját nem lehetett előkészíteni. Marokkó és a vele egyetértők arra hivatkoztak, hogy a nyugat-szaharai állam „nem létező képződmény". Az egység megmentése érdekében a Polisario beleegyezett abba, hogy noha részt vesz a külügyminiszterek megbeszélésein, de távol marad az államfői csúcsértekezletről. A kompromisszumos javaslatot azonban Marokkó és a vele egy követ fúvó államok nem vették tudomásul, küldöttségeik nem utaztak el Tripoliba. Késve érkezett oda a kenyai államfő is, az AESZ tavaly, egy évre választott elnöke, mert az országban lezajlott puccskísérlet késleltette elutazását.

A Polisariót elismerő 26 állam vezetői ugyan Tripoliba érkeztek, de a határozatképességhez 34 résztvevő szükséges. Elmaradt tehát a szokásos csúcsértekezlet augusztus 5-i megnyitása.

Csak a nyugatszaharai kérdés okozta a kudarcot? Vagy az, hogy az értekezletet szervező Líbia—Algéria mellett — a Polisario következetes támogatója? Nyilván az is, hogy egyes Nyugat-barát afrikai államok ellenszenvet táplálnak Kadhafival szemben, akit be kellene iktatni az AESZ soros elnöki tisztségébe. Az ellenszenv oka a meglévő arabközi ellentétekben és abban keresendő, hogy egyes feketeafrikai országok Líbiát hatalmi törekvésekkel vádolják.

A Tripoliba érkezett küldöttségek megfontolást és bölcsességet tanúsítottak, amikor nem nyilvánították csúcsértekezletté összejövetelüket. Ezzel forma szerint nem történt szakadás az egységszervezetben. Új, teljes csúcsértekezlet összehívása céljából öttagú bizottságot választottak.

Nyilván nemcsak a fekete szárazföld helyi problémái játszanak közre a szakadással fenyegető esemény zajlásában, hanem a világpolitika is. A nyílt amerikai segítséget élvező Marokkó és tizennyolc társa nem véletlenül játssza az egységbontó szerepét.

Kanada támogatja Nyugat-Európa álláspontját

— A szovjet—nyugat-európai gázvezetéket érintő amerikai kereskedelmi tilalom komoly kárt okozhat a nyugati szövetségi rendszernek — jelentette ki Otto Lambsdorff nyugatnémet gazdaságügyi miniszter. Hozzátette: Kanada ebben a kérdésben teljes mértékben támogatja a nyugat-európai álláspontot.

Lambsdorff szavai szerint a szövetségesek körében „nyugtalanság, idegesség és aggodalom érezhető", mert az amerikai kormány megtiltotta az amerikai cégek nyugat-európai partnereinek, hogy folytassák a műszaki és a pénzügyi együttműködést a Szovjetunióval a gázcső építésében. A nyugatnémet miniszter nem vitatta, hogy az amerikai kormánynak joga van bármit megtiltani az amerikai vállalatoknak, de „Reagan elnök döntése már a mi törvényeinkbe is belenyúl" — mondta Lambsdorff, aki a kanadai-nyugatnémet kapcsolatok fejlesztésére alakult társaság ebédjén beszélt Ottawában.

A miniszter emlékeztetett arra, hogy az amerikai döntés eltérést jelent a fejlett tőkésországok júniusi versailles-i csúcsértekezletén elért megállapodástól. Akkor — mint mondta — megegyeztek, hogy nem szakítják meg a kereskedelmi kapcsolatokat a szocialista országokkal, s ez reményteli elhatározás volt — vélte Lambsdorff. Figyelmeztetett rá, hogy az amerikai cégek üzleti hitelét veszélyezteti Nyugat-Európában.

A nyugatnémet kormány nem adott a francia és a brit kormányhoz hasonlóan határozott utasítást érintett vállalatainak az amerikai szankciók figyelmen kívül hagyására. Lambsdorff Washingtonban megpróbálja kieszközölni a szállítási engedélyt az érdekelt nyugatnémet vállalat, az AEG-Kanis számára.

Terv szerint épül a gázvezeték

A Szibériát Nyugat-Európával összekötő exportgázvezeték egyes szakaszain ma már naponta egy kilométert is előre haladnak az építők, s ez az ütem várhatóan még csak tovább növekszik.

Az 1984-ben elkészülő, 4500 kilométer hosszú vezetékhez már megérkezett több mint 2500 kilométernyi, az NSZK-ban, Olaszországban és Japánban gyártott nagy átmérőjű cső. Fektetésükhöz szovjet berendezéseket használnak, s a vezeték mentén megépítendő 41 kompresszorállomás közül is már megkezdődött tíznek a szerelése. Ezeket szintén szovjet üzemek gyártották. A felsorolt adatokat ismertető moszkvai lapok egyhangúlag megállapítják: az építkezésben nincs fennakadás, a teljesítményt időben átadják majd rendeltetésének.

Nem érték el tehát céljukat az év első felében bejelentett szovjetellenes amerikai gazdasági szankciók. Hatástalan maradt Reagan elnöknek az a júniusi döntése is, hogy a gázvezeték építéséhez szükséges berendezésekre kimondott exporttilalmat kiterjeszti az amerikai cégek külföldi leányvállalatainak termékeire is. Moszkvában megállapítják, hogy Washington, mint már nem is egyszer, ismét rosszul mérte fel a Szovjetunió gazdasági teljesítőképességét. Arra számított, hogy szankcióival, ha megtorpedózni nem is tudja, de legalább lefékezi a gázvezeték építését. Az amerikai tilalmak célt tévesztettek. Az építkezésen nem okoztak fennakadást, viszont elütötték az Egyesült Államok vállalatait legalább 800 millió dollárnyi szovjet megrendeléstől. S ami talán még nagyobb gondot okoz ma az USA-nak, valóságos kereskedelmi háborút robbantottak ki a nyugati világban.

A nyugat-európai országok és Japán élesen szembeszálltak az amerikai embargópolitikával. Moszkvai vélemények szerint joggal érezték úgy, hogy a szállítási tilalmat a területükön működő amerikai leányvállalatok termékeire és saját cégeik amerikai licence alapján gyártott berendezéseire is kiterjesztve az, Egyesült Államok súlyosan megsértette nemzeti szuverenitásukat. Moszkvában jellemző példaként említik, hogy még a brit kormány, Washington talán leghűségesebb nyugat-európai szövetségese is a korlátozó rendeletek figyelmen kívül hagyására szólította fel az angol ipar érdekelt vállalatait. Az amerikai magatartáson mindeddig a szövetségesek éles tiltakozása sem változtat. Mint a szovjet sajtó kommentárjai megállapították, Washington hű maradt önmagához. Inkább kemény próbának teszi ki kapcsolatait a nyugat-európai országokkal, de nem hajlandó változtatni a gazdasági és politikai téren is a diktátumokra épülő politikáján.

Amerikai kísérletek biológiai fegyverekkel

Az amerikai kormányzat a nukleáris és vegyi fegyverek felhalmozása mellett mind nagyobb figyelmet fordít más típusú tömegpusztító fegyverek kidolgozására és azok rendszeresítésére — hangsúlyozzák szovjet katonai szakértők a Honvédelmi Minisztérium *Honnan fenyegeti veszély a békét?* című kiadványának legújabb kiadásában.

A szerzők felhívják a figyelmet, hogy 1969-ben az akkori amerikai elnök hivatalosan bejelentette a biológiai fegyverkísérletek befejezését, e fegyverfajták készleteinek megsemmisítését. A tények azonban azt mutatják, hogy az Egyesült Államokban jelenleg is széles körű biológiai programot hajtanak végre katonai célokkal, s ez a hadügyminisztérium költségvetésében is tükröződik.

Mindezek mellett az USA-ban olyan preparátumok előállításán is dolgoznak, amelyek befolyásolják az emberek viselkedését. A kísérletek során ezeket a preparátumokat önkénteseken, bebörtönzötteken, elmegyógyintézetek kezeltjein próbálják ki.

Pentagon-tervek a világűr militarizálására

Caspar Weinberger amerikai hadügyminiszter nyilvánosságra hozta, hogy az Egyesült Államokban terv készült „az elhúzódó nukleáris háborúra való felkészülésre" A New York Timesban megjelent nyilatkozatban a hadügyminiszter elmondotta, hogy az ötvenes amerikai felkészülési terv célja „a Szovjetunió elrettentése", illetve az, hogy az Egyesült Államok atomütőereje „győztesen kerülhessen ki egy elhúzódó háborúból".

A lapnak arra a kérdésére, hogy vajon egy elhúzódó nukleáris háború nem fenyeget-e elkerülhetetlenül általános atomkonfliktussal, az amerikai hadügyminiszter azt felelte: „Halvány fogalmam sincs, és nem hiszem, hogy bárki tudná".

Az Egyesült Államok mind nagyobb erőfeszítéseket tesz a világűr militarizálására — írja legújabb számában a szovjet Vojennoje Obozrenyije (Katonai Szemle) című folyóirat.

A lap szerint a washingtoni katonai vezetés különösen fontos szerepet szán a többször felhasználható űrrepülőgépeknek... A Columbia a következő tíz évben a tervek szerint száznál többször száll fel, hogy végrehajtsa a Pentagon által meghatározott feladatokat. Fedélzetén nagy erejű lézerberendezéseket, ionágyukat és részecskegyorsítókat szállít majd, amelyeknek az lesz a feladatuk, hogy megsemmisítsék az „ellenséges" mesterséges holdakat.

Az Egyesült Államok által fellőtt mesterséges holdak jelentős része ugyancsak katonai feladatokat teljesít. A White Cloud-sorozatba tartozó műholdak például rendszeres megfigyelés alatt tartják a szovjet hadihajókat, míg a Ferret jelzésű műholdak feladata a rádiófelderítés.

Észak-európai kapcsolat

A Vatikán diplomáciai kapcsolatokat létesített Dániával, Svédországgal és Norvégiával. A három — többségében lutheránus vallású — észak-európai országban a Vatikán eddig csak apostoli delegátussal képviseltette magát, aki egyúttal Finnországban és Izlandon is képviselte a Szentszéket. Mint emlékezetes, a Vatikán — az anglikán egyház 1534-es megalakulása óta — az idén márciusban vette fel a diplomáciai kapcsolatokat Nagy-Britanniával.

Rao sikeresnek minősítette Gandhi amerikai útját

Nagyon sikeresnek minősítette Indira *Gandhi* indiai miniszterelnök közelmúltban tett washingtoni látogatását Naraszimha *Rao* külügyminiszter, aki beszámolt a parlamentnek az utazásról. „Az Egyesült Államok immár elismeri, hogy India az egyensúly és a mérséklet tényezője, nem csupán saját körzetében, hanem szélesebb nemzetközi összefüggésben is. Washingtonban magasabbra értékelik India el nem kötelezett politikáját Indira Gandhi látogatása nyomán" — mondotta Rao.

Rao cáfolta, hogy India a látogatás alkalmával „formális kérelmet" terjesztett volna elő amerikai F—16-os vadászbombázók vásárlására.

Az ellenzéki képviselők többsége kivonult az ülésteremből Rao tájékoztatójának kezdetekor, mert a „parlament megsértésének" tartották, hogy nem Gandhi asszony személyesen tartotta meg a beszámolót. A kormányfő washingtoni látogatását „kiárusításnak" nevezték, és bizalmatlansági indítványt terjesztettek elő a kormány ellen.

Aratás után

Van aki úgy véli, az aratók munkáját megköszönni nem más, mint szokásos, évről évre visszatérő, kötelező gyakorlat. Hogy szokás, az tény, hiszen az aratás mindig a nagy csaták, a kenyérért vívott harc, úgymond, szent szakasza.

Évszázados küzdelem, bár korántsem olyan, mint volt valamikor, midőn a kaszával vágott rendben haladt az arató, görnyedt a marokszedő, és kévébe kötötte a kalászokat. Aztán következett a hordás, amikor a gyerekek oly boldogan csüngtek a kévékkel megrakott kocsi vendégoldalán. S akkor még várták a cséplőgépet. Más most minden, könnyebb, mert a kombájnok emberek hadának munkáját végzik el Csakhogy a több millió forintot érő gépekhez, a nagy hozamú búzákhoz nagy tudás kell, és a felelősség is növekedett. A felelősséggel együtt az aggodalom a kenyérért, amely a népgazdaság anyagi forrásainak egyik jelentős tétele. Itthon és a világban az értékek ranglistáján mind magasabbra kerül. A legfontosabb agrártermékek közül is az első. Érthető, hogy ez a másfél hónap, amíg az ország különböző részein az aratás lezajlott, ennek tükrében is feszültebbé vált. Azt mondják a szakemberek, hogy az elmúlt tíz esztendő legnehezebb aratása az 1982-es. A kezdés napjától számítva, összevissza három napon nem jelentettek esőt sehonnan sem. Annak ellenére, hogy az idén többször volt részünk kánikulai hullámban, a sokévi átlagnál lényegesen több, összesen 260 milliméter hullott le az aratás ideje alatt. Ez jó volt a kapásoknak — ha nem párosult jéggel és viharral az eső —, de volt mit félteni a szép gabonán.

A köszönet tehát nem megszokásból, hanem őszinte szívből jár az aratóknak. De nemcsak azoknak, akik kombájnon ültek, hanem a gépkocsivezetőknek, az átvetőknek, az üzemanyagot szállítóknak, az alkatrészt sok utánjárással előkerítő beszerzőknek és kereskedőknek. S köszönet azoknak a munkásoknak, akik igyekeztek hazai alapanyagból előteremteni a hiányzó eszközöket. Kevesen tudják, hogy a szervizesek, mint az árnyék, úgy kísérték a gépek vonulását. Ott és akkor voltak jelen, amikor kellettek, hogy nyomban segítsenek, ha törik valami, ha szerelni kell egy gépet. Így a különböző szakmák dolgozói, a kombájnosokkal közösen, több mint egymillió hektárról vágták le a gabonát, segítettek nekik a Szlovákiából érkező kombájnosok is, így együtt helyezték biztonságba a termést.

Kicsi ez az ország, és mégsem indulhattak egyszerre a gépek. A déli részeken már arattak, amikor északabbra vagy a Dunántúlon még virágzott a gabona. Ezért történt, hogy az egyik megyéből vagy téeszből már jelentették, hogy befejezték az aratást, ugyanakkor a kombájnosok, a szocialista brigádok elmentek másoknak segíteni.

Nagyon fárasztó, erőt nyúzó munka volt. A MEDOSZ legfőbb gondja a jó ellátás biztosítása mellett a balesetek elhárítása volt az aratás ideje alatt. A tisztségviselők éppúgy nem pihentek, mint azok, akik a betakarításban dolgoztak. Csakhogy a parasztember, vagy napjainkban inkább a mezőgazdasági dolgozó, mindig boldog fáradsággal végezte ezt a munkát. Az aratás kenyeret jelentett a családnak, az országnak. Így van ez most is, talán a felelősség vált még nagyobbá, mert olyan értékrendek védelméről és az ország egyensúlyi helyzetének kiegészítéséről volt szó, amely csak lelkiismeretes munkát engedett meg.

A szövetkezetek, állami gazdaságok dolgozóinak a jól végzett munka jelenti a pihenést, hiszen megállás nincs, a munka más területen folytatódik tovább, rövidesen itt az őszi betakarítás.

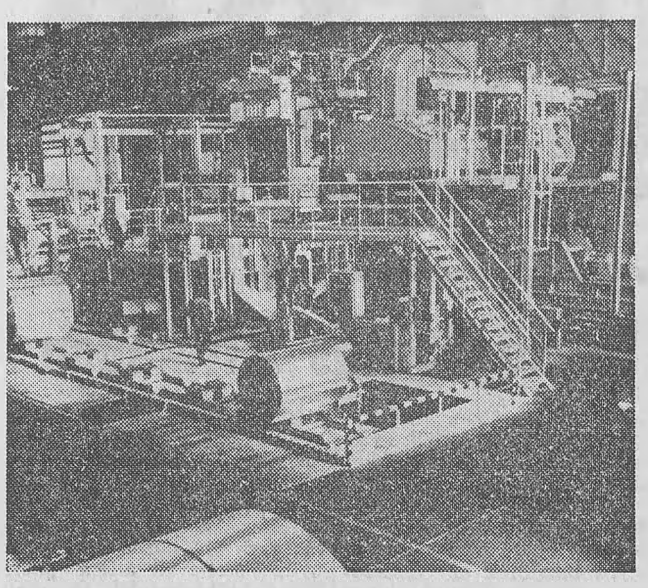

A székesfehérvári Könnyűfémműben üzembe állítottak egy új hengersort, melyen külföldön jobban értékesíthető alumínium szalagot tudnak készíteni

Postai könnyítések

Nyugdíjátvételhez, levélhez, kézbesítéshez

Nonstop levélszekrényűrítés, könnyebbség nyugdíjasoknak, másodszori kézbesítés naponta — íme, néhány régóta várt postai újdonság.

Májustól valamennyi — csaknem 2100 — községben a hét végeken zárva tartó postahivatal előtti levélszekrényből szombaton és vasárnap is elviszik a küldeményeket.

A levélszekrények ürítését reggelente a hírlapszállító gépkocsik vezetői végzik.

A lakosság érdekeit szolgáló új megoldással a péntéken útjukra bocsátott leveleket már hétfőn kézbesítik.

Megesik sokszor, hogy a nyugdíj érkezésekor az érdekelt nem tartózkodik otthon. Ilyenkor mostanáig a kézbesítő postahivatalba kellett mennie, s ezzel ott a késő délutáni zsúfoltságot még növelte. Most azzal próbálkoznak, hogy egy, a lakáshoz közel eső, könnyen megközelíthető és nyitvatartás szempontjából is megfelelő postahivatalhoz fordulhasson. Kísérletképpen három fővárosi kerületben vezették be ezt az újítást. A belső kezelési tapasztalatok összegezése után, ahol az adottságok megengedik és az igények indokolják, kiterjesztik a rendszert. Az már bizonyos, hogy hamarosan néhány nagyvárosunk is követi a budapesti példát.

Igen sok az olyan, utánvételes, ajánlott, tértivevényes ajánlott küldemény, hivatalos irat, értéklevél is, amelyet a címzett távollétében napközben nem tudnak kézbesíteni. Kísérletként június 1-től Budapesten a 70-es postahivatalban (VII. kerület), a 114-es postahivatalban (XII. kerület) és Pesterzsébeten — ha az ügyfél a külön értesítőn megjelölt számon, telefonon kéri — hétköznap 19, szombaton 14 óráig, 8 forint expressz kézbesítési díj fejében soron kívül ismét házhoz viszik a küldeményt. A tapasztalatok kedvezőek, így szeptember 1-től az új szolgáltatást az I, a II., a VIII. és a XIV. kerületiek is igénybe vehetik majd.

Hitel helyett lelemény

Kiskapun jut át a Hi-Fi-torony

A pult alóli árusítás máig is tartó korszakában kevés dolog tölti el olyan jó érzéssel a fogyasztót, mint ha azt tapasztalja, hogy a kereskedő igyekszik a kedvébe járni, igyekszik eladni. Ez a kellemes érzés kéríti hatalmába azt, aki kézhez kapja a Keravill vevőszolgálatának levelét, amely a tárgyilagos közlések mellett olyan fordulatokban is bővelkedik, minthogy „reméljük, ajánlatunk elnyeri tetszését", vagy hogy kérjük, szíveskedjék telefonon vagy személyesen megkeresni vevőszolgálatunkat".

Az ajánlat, amelyet a levél tartalmaz, egyedülálló kereskedelmünk gyakorlatában. A Videoton Hi-Fi tornyát kínálja megvételre, speciális feltételekkel. Tekintve, hogy a torony ára 35 900 forint, és ekkora összeggel jóval kevesebben rendelkeznek, mint amennyien Hi-Fi toronyra áhítoznak, a Keravill szerződéskötést kínál. Eszerint a vevő tizenkét hónapon át fizetheti részletekben a torony árát, amelynek részegységeit — erősítő, hangfal, állvány, tuner, deck, lemezjátszó — sorrendben, az esedékes összegek befizetésekor kapja meg.

Az ajánlat hitelezésnek tűnhet, de nem az, hanem inkább afféle előtakarékosság elősegítése. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert a Hi-Fi torony árusításának botrányszagú előzményei voltak. Történt ugyanis, hogy a Keravill, amely önállóan intézi az OTP-hitelezést, ebben a formában, részletre kezdte árusítani a drága tornyot. Tette ezt abban a tudatban, hogy OTP-hitelre adható minden, 1500 forintnál drágább elektronikai cikk — így rendelkezett a főhatóságok által közzétett lista.

El is vittek a vevők már vagy száz Hi-Fi tornyot, ám a Keravill hiába küldte a hiteligénylő lapokat az OTP-nek — a bank nem fizetett. Nem, mert időközben a főhatóságok közzétették: a Hi-Fi torony kivétel, nem árusítható OTP-hitelre.

A Keravill tehát bajba került: nem kapta meg követelését az OTP-től. Már ott tartott, hogy bepereli a bankot — ez is példa nélküli fordulat lett volna —, amikor kompromisszum született: az OTP hajlandó személyi kölcsönt adni a vásárlóknak természetesen csak azoknak, akik már hazavitték OTP-hitellevélre a tornyot. A megoldás nem volt mindenki számára megnyugtató, legkevésbé a kereskedelmi vállalat számára, amely már feladta rendeléseit a további tornyokra Videotonnak, ám nyilvánvaló volt, hogy OTP-hitel hiányában ezek java a raktárban fog porosodni.

Mivel a készletek után kamatot kell fizetni, és egy kereskedelmi vállalat csak a forgalomból élhet meg, a keravillnál kiötölték azt az értékesítési formát, amelyet most a vevőszolgálat levélben ismertet az érdeklődőkkel. A levél, az ajánlat bizonyíték arra, hogy a sokak által tespedtnek, közönyösnek vélt kereskedelem leleményes lépésekre képes, ha a gazdasági körülmények rákényszerítik. Ha nem adhatja hitelre, hát eladja részleteiben a tornyot, más szóval segít a vásárlónak takarékoskodni, a 35 900 forintot — és a tornyot — egy év alatt összegyűjteni.

Hitel nincs, kamat sincs, a drága torony mégis piacot találhat; a zenerajongó pedig hozzájuthat a nagy értékű alkalmatossághoz, ha hónapról hónapra befizeti az esedékes részleteket. Így fér át a magas torony a kereskedelem ácsolta kiskapun.

NYITÁS: NOVEMBER 5-ÉN

Finisben a Madách Kamara

November 5-én este 7 órakor, a „Ványa bácsi" bemutatójával, ünnepélyes külsőségek között ismét megnyitja kapuit a Madách Kamaraszínház.

A „laikus" látogató, aki ezekben az augusztusi napokban botladozik a pallókon, ideiglenes lépcsősorokon, kerülgetve a kábeleket, meszesvödröket, festékes állványokat, kissé kételkedik a fenti mondat hitelességén. Ám Balogh Gézáné, a Középülettervező Vállalat itteni építésvezetője mindezt oly határozottan állítja, hogy az ellenkezőjéhez kétség sem fér...

Mit is láthatunk?

A színpadon most szerelik fel a hatalmas forgót — idáig bizony nagyon is hiányzott ez a gyors változásokra alkalmas szerkezet. A nézőtér talapzata is elkészült — minden szék alatt apró „ablak", ezen keresztül áramlik majd a levegő a pincéből a kupolába illetve az odakerülő elszívó berendezésbe.

A bejárat még felállványozva — hamarosan csillogó zománclemez bevonatot kap. Az elsőcsarnokot egyharmadával megnagyobbították, s így nagyobb lesz a ruhatár és a büfé. Padozatát már hófehér márvány borítja. Nagy gondot okozott eddig a díszletek ki-beszállítása; most az Asbóth közből nyíló díszletleadó épület, ezen keresztül könnyen, gyorsan szállíthatók majd nagyobb méretű díszletek is az utcáról a színpadra. Az emeleten megszűnnek a páholysorok, s helyükre zsöllyeszékek kerülnek. Itt, az emeleten rendezik be a technikai helyiségeket. A korszerű, „mindentudó" hangkeverő asztal már a helyén van. Több és tágasabb öltöző várja a színészeket és a műszakiakat.

Jelenleg nyolcvanan szorgoskodnak az épületben. Ez már a finis! Szeptember 1-én kell megtörténnie a műszaki átadásnak, 30-ig pedig le kell bontani a téren álló felvonulási épületek. Már csak azért is, mert a színház előtti úttest új díszburkolatot kap, melyet egy külföldi cég bocsát — ingyen, mintaként — a fővárosi tanács rendelkezésére.

Idén 150 vagon

Európa egyik legkorszerűbb automata gépsorát szerelik svájci szakemberek irányításával a Magyar Hűtőipari Vállalat székesfehérvári gyárában. A 35 millió forintos költséggel épülő berendezés teljesítménye óránként három tonna kukorica. Még az idén 150 vagon morzsolt kukoricát fagyasztanak az üzemben, s a nyár végén már forgalomba kerül a fehérvári mélyhűtött csemege.

Új egyenruha a postásoknak

Hamarosan új egyenruhát kapnak az ügyfelekkel kapcsolatban lévő postás dolgozók, ugyanis — amint azt egy vizsgálat nemrégiben megállapította — a több mint 15 év óta változatlan fazonú és anyagú formaruhák már nem felelnek meg a kor ízlésének.

Az új ruhák gyártását a Jászsági Ruhaipari Szövetkezet kezdte meg — egyébként eddig is itt készítették a postásöltözékeket. A szövetkezet ebben az évben több, mint 13 ezer férfi és női télikabátot, öltönyt, kosztümöt, sapkát és egyéb kiegészítőket szállít megrendelőjének.

A téli öltönyök sötétkék gabardin anyagból készülnek, a zakó és a pantalló egyaránt modern szabású. A nők tetszés szerint viselhetik az öltönyt szoknyával vagy nadrággal. Megszabadulnak a postások a régi, nehéz téli posztóköpenytől, helyette sötétkék ballon felöltőt kapnak, belegombolható műszőmés béléssel és kapucnival. A nyári öltönyök alapanyaga sötétkék Erosz — könnyű, bélés nélküli, foltzsebes zakók és hajtóka nélküli nadrágok készülnek belőle. A női ízlés szerint nadrággal, szoknyával vagy nadrágszoknyával rendelhetik meg kosztümjüket.

A szövetkezet a téli kollekciót október 15-ig adják át a megrendelőnek, a nyári öltözéket a jövő év első negyedében szállítják. November első napjaitól már találkozhatunk új uniformist viselő postásokkal, de két-három évig még a régi egyenruha is látható lesz. A postának ugyanis még körülbelül 15-17 millió forintos készlete van az országban a régi ruhákból (ennyire van szükség a folyamatos ellátáshoz), s ezeket az újjal párhuzamosan osztják ki a dolgozók között.

SULI-BULI ÉS A TÖBBIEK

Piszkos Fred rajzfilmen

Még az idén két új, egész estét betöltő rajzfilmet láthat a közönség. A sorrendben ötödik másfél órás hazai rajzfilmalkotás, a szeptember 30-tól vetítendő „Suli-buli" című filmburleszk Varányi Ferenc rendező munkája. (Ebből néhány epizódot megismerhetett már a közönség a televízió képernyőjéről). A filmművészet történetében is újdonságot jelent a magyar-francia koprodukcióban készült tudományos fantasztikus alkotás, „Az idő urai", amelyet Rene Laloux rendezett a magyar Hernádi Tibor közreműködésével.

Ugyanakkor a Pannónia Rajz- és Animációs Filmstúdió műtermeiben már dolgoznak újabb, egész estét betöltő rajzfilmeken. Gémes József rendező a tervek szerint az év végéig befejezi a „Daliás idők"-et, amely Arany János Toldija, a Toldi szerelme és a Toldi estéje alapján készült. Zeneszerzője Decsényi János. „Hófehér" című rajzfilmjén dolgozik Nepp József. Előreláthatólag 1983 végére fejezi be, s a film Walt Disney „Hófehérke" című alkotásának paródiája lesz. Ternovszky Béla „Piszkos Fred" címmel készül rajzfilmet készíteni, mégpedig azoknak a Rejtő Jenő regényeknek felhasználásával, amelyekben feltűnik Piszkos Fred alakja.

Diákolimpiát rendeznek

Még javában tart a szünidő, a KISZ Központi Bizottságánál azonban már formálódnak a következő tanévvel kapcsolatos elképzelések, amelyek közül az egyik újdonság a diákolimpia.

Az ötnapos tanítási hét bevezetésével a középiskolába járóknak is gyrapodik a hétvégi szabad idejük. Az Edzett ifjúságért mozgalomhoz kapcsolódva, a diákolimpiával folyamatos sporttevékenységre szeretnék buzdítani a tanulókat, rendszeres lehetőséget kínálva az egészséges élethez, a testi fejlődéshez nélkülözhetetlen mozgásra, testedzésre. A diákolimpia emellett nagyszerű alkalom arra is, hogy felelevenítsék az iskolák közötti egykori nemes versengést.

Az elképzelések szerint a versenyeket először 1983. tavaszán hirdetik meg, s a középfokú oktatási intézmények nappali tagozatos tanulói közül elsősorban azok küzdhetnek majd iskolájuk színeiért, akik a jelenlegi bajnoki és kuparendszerből kimaradnak.

A diákolimpia nem egyszeri alkalom a sportolásra. A versenyeket lehetőség szerint havonta egy alkalommal a hét végi szabadnapokon rendezik majd meg. A versenyszámok összeállításakor jórészt azokat részesítik előnyben, amelyekben egy-egy iskola csapatát a lehető legtöbb — esetenként akár 20-40 — tanuló is alkothatja. A diákok így összemérhetik majd edzettségüket, gyorsaságukat, számot adhatnak ügyességükről különböző vetélkedőkön, tornaversenyeken.

Szerepel a diákolimpia programján az összetett honvédelmi verseny is. Mindig az első évfolyam tanulói számára hirdetik meg a városismereti versenyt. A természet szépségeivel ismerkedhetnek meg, s az erdők, hegyek, folyók, tavak, rétek szeretetét mélyítik majd el a természetjáró akadályversenyeken.

A rendetlenség – a gyermek fél élete

Ha a családban gyermekek vannak, a rend gyakrabban jelent gondot, mint az ember hinné. Sok szülő tévesen azt feltételezi, hogy a rendérzék vele született, hogy a rendszeretetben példát kell mutatni a gyermekeknek.

A felnőttek gyakran követnek el egy nagy hibát: abból indulnak ki, hogy nekik nem kell olyan komolyan venni a rendet, ezzel szemben a gyerekeknél semmi sem heverhet szanaszéjjel. A szülőknek és nevelőknek azonban óvakodniuk kellene a túl fanatikus rendre neveléstől. Bizonyos mérvű rendetlenségből ugyanis olyan ösztönzések indulnak ki a játékra a gyermek számára, melyek egy állandóan steril környezetben hiányoznak. Ily módon a rendetlenség a gyermekek számára valóban „a fél élet" lehet.

A gyerekek gyakran azért rendetlenek, mert úgy érzik, hogy a felnőttek elhanyagolják őket és ezzel a dacreakcióval akarják magukra vonni a figyelmet. De az ingerekkel elárasztott, ideges, szétszórt gyerekek is különösen fogékonyak a rendetlenségre. Általában azt mondhatjuk, hogy a gyereket játékos rendrakósdi segítségével már kicsi korától kezdve nevelni lehet a rendre. Ennek előfeltétele, hogy a gyereknek legyen saját játszósarka, jobbik esetben saját szobája, legyen elegendő hely a játékainak, később pedig az iskolaszereinek. Egyébként a szülők példája nagy szerepet játszik, mivel a gyermek utánuk igazodik, és öntudatlanul utánozza cselekedeteiket.

Minden rendszeretetünk mellett kerüljük el, hogy a „tökéletes rend" riasztóvá váljék.

Olvasóink kérdezték

Beszámít-e a nyugdíjba?

Munkajogi tudnivalók

A munkaképes lakosság túlnyomó része rendszeres munkavégzéssel teremti elő a megélhetéséhez szükséges havi jövedelmet. E rendszeres munkavégzés jellegére nézve lehet munkaviszony, szövetkezeti tagsági viszony, bedolgozói munkaviszony, hogy csak a legismertebbeket említsük, abban azonban valamennyien megegyeznek, hogy mint a rendszeres jövedelemszerzés társadalmilag elismert formái, nagymértékben meghatározzák a dolgozó helyzetét. A biztos megélhetésen túl a munkahely társas kapcsolatokat, baráti viszonyokat is eredményez, kulturális, sport, továbbtanulási lehetőséget nyújt. A munkahelynek tehát nagy jelentősége van az ember közérzetének alakulásában, érthető tehát, ha a dolgozó ragaszkodik az igényeinek minden szempontból megfelelő munkahelyéhez, munkaköréhez. E számunkban arra igyekszünk választ adni, hogy valamely bűncselekmény elkövetése hogyan befolyásolja az elkövető helyzetét a munkahelyén, s elkerülhetetlenül a munkaviszony megszüntetéséhez vezet-e?

A munkaviszony megszűnik

A feltett kérdésre nehéz lenne egyértelmű választ adni. Annyi bizonyos, hogy az elkövetett bűncselekmény súlyossága nemcsak a büntetőjogi büntetés nemében és mértékében, hanem a dolgozó munkajogi helyzetében is megmutatkozik. Így például a háborús és népellenes, az állam elleni, valamint a béke és az emberiség elleni bűntett miatt jogerősen legalább ötévi szabadságvesztésre ítélt személyeknek a bűncselekmény elkövetését megelőzően szerzett szolgálati idejét (munkaviszonyban töltött) idejét nem lehet figyelembe venni,

Nem számít munkaviszonyban töltött időnek (szolgálati időnek) a szabadságvesztés-büntetés, az előzetes letartóztatás, valamint a javító-nevelő munka időtartama sem, jóllehet mindhárom esetben sor kerülhet munkáltatásra.

Az előzetes letartóztatásban levő személy a nem jogerős ítélet meghozatala előtt, kérelmére, részt vehet a termelőmunkában. A szabadságvesztés-büntetés végrehajtása során az elítélt munkáltatására kerül sor; munkára nevelése, testi és szellemi erejének fenntartása, szakmai gyakorlat szerzése, s a társadalomba való beilleszkedése érdekében. A javító-nevelő munkára ítéltek esetében pedig kifejezetten a meghatározott munkahelyen történő munkavégzés (s bizonyos bérlevonás) jelenti a büntetést. Valamennyi esetben rendszeresen munkát végeznek az érintettek, ezt a körülményt azonban sem a munkaviszonyhoz fűződő kedvezmények szempontjából (például: hosszabb mértékű szabadság, vagy felmondási-felmentési idő, magasabb bértétel stb.), sem pedig a nyugdíj alapjául szolgáló idő (szolgálati idő) szempontjából nem fogják figyelembe venni. Nincs lehetőség tehát arra, hogy a szabadságvesztés, az előzetes letartóztatás, a szigorított őrizet vagy a javító-nevelő munka időtartama alatt nyugdíjba beszámító éveket lehessen szerezni. A korábban említett háborús, népellenes, béke és emberiség, valamint állam elleni bűncselekmények elkövetői 5 évet meghaladó szabadságvesztés-büntetés kiszabása esetén még a cselekményük elkövetése előtt jogszerűen szerzett szolgálati idejüket is elveszítik. Különös méltánylást érdemlő kivételes esetben a társadalom-biztosítási bizottság az elvesztett szolgálati időknek teljes vagy részbeni beszámítását engedélyezheti.

Ha a letartóztatottat az ellene felhozott vád alól jogerősen felmentették, vagy a büntetőeljárást vele szemben megszüntették, az előzetes letartóztatásban töltött időt mégis szolgálati időként kell figyelembe venni.

Ugyanez a helyzet akkor is, ha a szabadságvesztésre ítélt vagy szigorított őrizetben levő elítéltet jogerősen felmentették. Az ilyen személyek nem szenvedhetnek hátrányt társadalombiztosítási vonatkozásban sem, nyugdíjuk kiszámításánál az említett időket is figyelembe veszik, azaz a nyugdíj összege emelkedik.

Aki szabadságvesztés-büntetését megkezdi vagy előzetes letartóztatásba kerül, valószínűleg nem az az elsődleges dolga, hogy a munkahelyét tájékoztassa. Ez érthető is. Az idő múlásával, s a legszükségesebb intézkedések (védelem) megtételével azonban arra is gondolni kell, hogyan alakul az eljárás alá vont személy helyzete a munkahelyén. A dolgozót ugyanis munkaviszonyából eredően terheli az a kötelesség, hogy munkából való távolmaradását előre — ha pedig ez nem lehetséges, mihelyt arra mód nyílik — közvetlen felettesével közölje, s a távolmaradás jogos okának megszűntével, haladéktalanul jelentkezzen munkára. Az, hogy valakit letartóztattak vagy szabadságvesztésre ítéltek, még nem jelenti egyben, hogy munkaviszonya megszűnt volna. Kivételként van ilyen következmény is némely esetben, így a közügyektől eltiltott dolgozónak az eltiltás alá eső munkaviszonya a bírósági ítélet jogerőre emelkedésének napjával szűnik meg. Ennek következményei a fegyelmi elbocsátásával azonosak.

Közügyektől eltiltás folytán azonban csak az olyan munkaviszony szűnik meg, amelynek létesítését ez a mellékbüntetés kizárja: nem végezhet munkát államhatalmi szervnél, ügyészségnél, bíróságnál, s nem láthat el államigazgatási feladatokat. Összefoglalva nem lehet hivatalos személy.

Ezeken az eseteken kívül nem szűnik meg automatikusan a dolgozó munkaviszonya, hanem a dolgozó vagy a munkáltató kezdeményezése alapján felmondható, közös megegyezéssel megszüntethető, vagy éppen az elítéltetéstől függetlenül fenn is tartható. Például, ha az eljárás alá vont személyt csak pénzbüntetéssel sújtják, ez nem akadályozza abban, hogy munkaviszonyát felszámolja, ellenkezőleg — a számára megfelelő munkahelyet továbbra is célszerű megtartania. Mi lehet a munkáltató magatartása ilyen esetben? Ha a dolgozó által elkövetett bűncselekmény a munkaviszonyával is összefüggésben van (például a pénztáros sikkasztott a munkahelyén), fegyelmi vétség miatt fegyelmi eljárást fognak ellene indítani, aminek az eredménye elbocsátás is lehet. Lehetséges az is, hogy a csekélyebb súlyú bűncselekmény elbírálását a büntetőhatóság fegyelmi jogkörbe utalja, s ez ugyancsak elbocsátással végződik. (Ez utóbbi esetben a fegyelmi eljárás lefolytatása kötelező, sőt a túl enyhe fegyelmi határozatot az illetékes hatóság vissza is küldheti a munkáltatónak azzal, hogy a büntetés nem elég súlyos, s indokolt új határozatot hozni.)

Erkölcsi bizonyítvány, próbaidő

Az esetek következő csoportja az erkölcsi bizonyítványhoz kötött munkakörökre vonatkozik. Akit jogerősen elítéltek, s büntetett előéletű, nem foglalkoztatható olyan munkakörben, amelyet csak „tiszta" erkölcsi bizonyítvánnyal lehet betölteni. Ilyenkor — ha a munkáltató nem tud vagy nem akar más munkakört felajánlani — a dolgozó korábbi munkaviszonya (mint érvénytelen) tovább nem tartható fenn.

A bűncselekményt elkövető személy cselekményét, ha próbaidős alkalmazásról van szó, a munkáltató úgy értékelheti, hogy a dolgozó a próbaidőt nem állta ki, mert nem a munkaköréhez méltó magatartást tanúsított. Ismeretes, hogy a próbaidő tartama alatt a munkaszerződés mindkét fél részéről azonnali hatállyal megszüntethető, s a munkáltató élhet ezzel a lehetőséggel.

A munkajogi szabályok szerint

a munkáltató a hat munkanapot meghaladó mértékű igazolatlan hiányzás esetén a dolgozó munkaviszonyát kilépett bejegyzéssel megszüntetheti, kivéve, ha utóbb a dolgozó távolmaradását ki tudja menteni.

Jóllehet, a munkáltatót a büntetőeljárásban részt vevő hatóságok, különösen a nyomozó hatóság, információszerzés céljából megkeresik — azaz a munkáltató általában értesül arról, hogy a dolgozója ellen milyen címen folyik eljárás —, célszerű, ha a dolgozó kényszerű távolmaradását (előzetes letartóztatás, szabadságvesztés stb.) előre, vagy amint teheti, a munkáltató tudomására hozza. Ezzel a távolmaradás oka igazolható, s a dolgozó nem tekinthető jogellenes kilépőnek. A szabadságvesztés-büntetés, mint munkából való távolmaradási ok, felróható a dolgozónak, ilyenkor a munkáltató a dolgozó magatartásának, munkájának függvényében mérlegelheti, hogy felmondja-e a munkaviszonyt vagy sem.

Az eddigiekben azokról az esetekről volt szó, amelyek a munkáltató lehetséges magatartását példázták. Nézzük most, a dolgozó milyen magatartása eredményezi a munkaviszony megszűnését. Az igazolatlan hiányzásról, a tájékoztatási kötelezettség figyelmen kívül hagyásáról már volt szó. A többi magatartást összefoglalóan úgy lehetne jellemezni, hogy „kilépett" bejegyzéssel szűnik meg a dolgozó munkaviszonya, ha azt nem a megengedett módon teszi. Így például, ha felmondás nélkül, vagy a felmondási idő letelte előtt lép ki, azaz kikéri a munkakönyvét. Ilyenkor a dolgozó nem védekezhet azzal, hogy a munkáltató nem hívta fel a figyelmét a kilépés hátrányos következményeire, mivel azt mindenkinek illik tudni, s a munkáltatót külön figyelmeztetési kötelezettség nem terheli.

Összefoglalva: a szabadságvesztés-büntetés önmagában nem eredményezi feltétlenül a munkaviszony megszűnését is. A munkáltató a dolgozó által elkövetett bűncselekményre tekintettel, ha annak feltételei fennállnak, fegyelmi eljárást kezdeményezhet vagy felmondhatja — az általános munkajogi szabályok szerint — a dolgozó munkaviszonyát.

Ezek ellen a vállalat munkaügyi döntőbizottságához lehet kérelmet benyújtani, majd a Munkaügyi Bírósághoz fordulni. Valamely bűncselekmény elkövetése azonban általában elegendő az elbocsátásbüntetés vagy a felmondás megalapozottságához, s nincs sok remény a döntés megváltoztatására.

Ha a munkáltató nem indít fegyelmi eljárást, illetve nem mondja fel a szabadságvesztését töltő dolgozó munkaviszonyát, szabadulása után a dolgozó könnyebben visszailleszkedhet a munkahelyi környezetbe. Ennek érdekében célszerű, ha a dolgozó a munkáltatót továbbdolgozási szándékáról még a büntetés letöltésének megkezdése előtt tájékoztatja.

Végezetül utalunk arra, hogy a munkaviszony fennállása nem attól függ, a dolgozó munkakönyve a vállalatnál van-e vagy sem. A munkakönyvek kezelésének szabályai szerint, ha a munkaviszony megszűnt, a munkáltató köteles a dolgozót a munkakönyv átvételére felhívni, ha azonban az illető nem jelentkezik érte, a munkakönyvet egy évig meg kell őrizni. Ettől eltérő szabályok vonatkonak a szabadságvesztés-büntetést töltő vagy előzetes letartóztatásban levő dolgozó munkaviszonyának megszűnésére.

Ha a dolgozó kéri a munkakönyvét, azt meg kell küldeni a büntetésvégrehajtási intézet parancsnokának. Egyébként a munkakönyvet a munkáltató az elítélt szabadulásáig, de legaláb 5 évig köteles megőrizni.

Ez esetben a munkaviszony megszűnt, a munkakönyv a munkáltatónál van, s a szabadulást követően — ha kéri — a dolgozó megkapja, nem követelheti azonban, hogy a munkáltatója őt továbbra is foglalkoztassa.

Dr. L. Gy.

Csengetés előtt

Az iskolákban lassan befejeződik a nyári szünet, néhány nap múlva újra benépesülnek a tantermek és megkezdődik az oktatás, a tanulás.

Tökölön, a fiatalkorúak intézetében már hosszabb ideje hozzáláttak az 1982—83-as tanévre történő felkészüléshez. Az iskolaépületet pincétől a padlásig kifestették, a folyosókat, tantermeket, szertárakat felújították. A beiratkozás is megtörtént. A lehetőségekhez képest beszerezték a korábbi iskolai bizonyítványokat is, így lehetővé vált, hogy a tanulók a megfelelő osztályban folytathassák félbeszakadt tanulmányaikat.

Az iskola vezetőjével beszélgettünk a „becsengetés" előtti napokban, a soron következő feladatokról, tennivalókról.

— Az oktatás iránt igen nagy az érdeklődés. Az elmúlt esztendőben kettőszázhetven fiatalkorú tanult az általános iskola különböző osztályaiban. Idén a számuk lényegesen emelkedett. Négyszázan kezdik meg, illetve folytatják tanulmányaikat. A gimnáziumban idén három osztályt indítunk, elsőt, másodikat és harmadikat.

— Minek tulajdonítható ez az örvendetes érdeklődés?

— A fiatalok többsége tisztában van azzal, hogy a tanulás ma már az élet minden területén elengedhetetlenül szükséges. Az intézet adta lehetőségeket kihasználják, még akkor is, ha ez valamennyiük számára a munka mellett külön megterhelést jelent.

Jó tanulást, sok sikert, nemcsak Tökölön, hanem az ország különböző büntetésvégrehajtási intézeteiben tanulóknak is.

— Zimm —

A nyomozó keltette fel...

Kisvárosi fiatalok sokszor felteszik maguknak azt a költői kérdést: hova menjünk estére? S mindig felteszik, bár mindig odamennek, ahová az előző este... Kocsmába, presszóba, étteremba, magyarán valamelyik szórakozó helyre. Bizonyára azért, mert így legalább elvitatkozgatnak egy ideig, s ez is múlatja az időt.

Ám amikor eldöntötték, akkor egy percet sem veszítenek, igyekeznek minél előbb odaérni, s ott maradnak egészen záróráig, sőt, még utána is. Ez „érthető", hiszen ha megszeret az ember egy helyet, akkor nem szívesen hagyja magára. Az a négy fiú, aki *Kerepeczki Zoltánnal* barátkozott, abból az emberfajtából való, akinek, ha egyszer megkóstolta, az isten minden itala sem elég! Csak a pénztelenség vet véget féktelen szomjúságuknak. De azért van az embernek esze — gondolták —, hogy ezen a helyzeten változtasson. Mert mégiscsak tarthatatlan állapot, hogy az ember egész éjfélig a kocsmában ül, s amikor haza kell mennie — szomjasabb, mint amikor elindult.

Csak kell lennie itt valami megoldásnak, ami egyszerű és mégis tökéletes, mint — mondjuk — egy tojás. Mint Kolumbusz tojása. Ha négy ember összeteszi a fejét, abból mindig kijön valami. Hogy ez jó avagy rossz, az csak később dől el.

Kitalálták, hogy nekik csak étteremben, vagy az ABC-áruház italosztályán van keresnivalójuk. Ha pedig elhatározzák, hogy bemennek, akkor senki nem állhatja az útjukat.

Egyik este, már záróra után, ott ténferegtek a presszó mellett, amikor egymás után aludtak ki a fények, s hamarosan elmentek az alkalmazottak. Üres maradt a presszó. Hirtelen az ő fejükben gyulladtak ki a lámpák, s szinte egyszerre mondták: törjünk be!

És betörtek. A zsákmány nem volt nagy, de elég ahhoz, hogy vérszemet kapjanak: 4730 forint ütötte a markukat, s ez olyan emberek számára, akik rendszeresen isznak, valódi talált pénz volt, olyan, amiről — úgy gondolták — nem kell senkinek számot adni. Elosztották egymás között, s aztán felváltva fizettek, napokon keresztül. De bármennyire is sok pénznek tűnt a szemükben az említett összeg, egyszer elfogyott. S ott álltak megint pénz nélkül és szomjasan. A példa, bár egyszeri volt, de megismételhetőnek látszott. Most már az ABC-áruházat szemelték ki, fogták magukat és betörtek. Itt azonban nem sok siker várt rájuk, négy üveg italt, kávét, cigarettát szereztek, egy éjszakára elég volt... A kár azonban, amit a rombolás okozott, elérte a hatezer forintot.

★

Ez nem nagyon zavarta őket, nekik csak az volt a fontos, hogy az éjszaka hátralevő óráit palackok társaságában töltsék. Nem is gondoltak arra, hogy mennyire közel járnak az igazsághoz. Már ami az egy éjszakát illeti. Mert a betörés szemtanúja felismerte őket, elsősorban *Kerepeczki Zoltánt*, s reggel, amikor épp a másik oldalára akart fordulni, udvarias, de határozott hang ébresztette.

A helyi rendőrség nyomozója volt. Ezután már gyorsan peregtek az események, hiszen nem volt ismeretlen előttük, ötször volt már büntetve, ebből kétszer börtönben felelt tettéért.

Jelenleg Debrecenben tölti büntetését, s mostanában szabadul. De mi lesz azután?

— Huszonnégy éves vagyok — mondja —, ideje lenne, hogy benőjön a fejem lágya... Hiszen a testvéreim, bátyáim, húgaim mind rendes, becsületes emberek, csak én estem messze a „családfától". Kaptam is érte eleget apámtól, de nem sokat használt. Remélem a börtön jobb belátásra bírt.

— *Ezt érzi, vagy csak mondja?*

— Azért mondom, mert így érzem. Igaz, hogy betörtem, loptam, de nem szoktam hazudni, mégha sokan azt is gondolják. Tényleg úgy érzem, hogy ha kimegyek, s ez nemsokára megtörténik, valamit kell csinálnom, mert ez így nem mehet. Nem akarok örökös börtöntöltelék lenni. Egyszerűen nem is értem, hogy miért csinálom ezeket a hülyeségeket. Még magamnak sem tudom megmagyarázni. Az a baj, hogy ha sokat iszom, könnyen befolyásolható vagyok. Azt teszem, amit mondanak. Megyek mások után, mint akinek nincs esze. Meg sem gondolom miért, csak megyek, s utána, ha reggel kijózanodom, rettenetesen szégyellem magam, de már akkor késő. El tudja képzelni, hogy mennyire meglepődtem, amikor anyám helyett egy bajuszos nyomozó rángatja a vállam, s mondogatja: ébresztő!

— *Tekintse ezt ne csak egyszeri, hanem végleges ébresztőnek!*

— Jó lenne, ha sikerülne, de ahhoz előbb le kellene szoknom az italról. Csak az a baj, hogy nálunk, legalábbis a baráti körben mindenki iszik. Kinevetnének, ha egyszerre kijelenteném, hogy én bizony egy csöppet sem iszom... Egy hétig a hasukat fognák nevettükben. Jó, megtehetném, hogy nem megyek feléjük, de akkor mi lesz otthon? Otthon is isznak, névnap, születésnap, temetés, lakodalom, nem múlik nap, hogy ne kóstoljon bele az ember valamilyen italozásba.

— *Rendben van, elhiszem, hogy sok az alkalom, és az ember, főleg, ha még fiatal, esendő, de lehet inni úgy is, hogy nem issza le magát.*

— Dehát ezt magyaráztam, hogy én meg tudnék lenni ital nélkül, de ha belenyújtom a nyelvem, ha megiszom valamit, akkor már nem tudok ellenállni és megyek addig, amíg csak ihatok. Ez a baj, ezen kellene változtatnom, mert igaz, hogy otthon is isznak, de én még az apámat, a testvéreimet nem láttam részegen, tudják, mennyi elég, és leállnak. Utána egy korty nem sok, annyit sem tudnak beléjük diktálni. Meg bírják állni, én meg nem... Ez a gondom, ezen kellene változtatnom, de hogyan, azt még nem tudom.

— *Nős?*

— Még nem. Már arra is gondoltam, hogy meg kellene nősülni. Hátha segítene, hiszen nem lenne annyira szabadjára engedve az ember, mint így. Mert az az igazság, hogy ilyen korban már sem az anya, sem az apa nem nagyon bír az ember fiával, de egy asszony, főleg ha szereti az ember, az egészen más...

— *Ha így gondolja, nősüljön meg...*

— Igen ám, de hol a menyasszony? Előbb meg kell keresni, csak aztán kell elvenni. Nos, akár lesz menyasszony, akár nem, valahogyan le kell kötnöm magamat, mert nem egészen így gondoltam el a fiatalságomat. S egyre rosszabb lesz. Eleinte csak pénzbüntetés, figyelmeztetés, most már kétszer is be kellett menni a börtönbe. Tudom, ha nem változtatok, baj lesz belőle.

Á. J.

Beszélő előtt*

Kedvesem, a reggel kisimította ráncaimat,
s a hideg feketét is örömmel ittam,
mert fényes tükrében láttam arcodat és tudom,
hogy még enyém vagy, tudom, hogy még szeretsz,
hiszen szóltál hozzám és megkérdezted —
könnyű volt-e álmom — és amikor
kezembe vettem a horpadt csajkát,
megmozdult tükrös ragyogása szemednek,
és nyelvemen forgatva a keserű cseppeket,
kiöblítetted számból az éjszaka romlott ízelt.
Most robogsz felém
csattogó, ziháló acélfolyamon,
számolod az időt és ezernyi változatát gondolod ki
a viszontlátás első pillanatainak,
kirekesztve belőle a rácsot és az őrt,
s csak engem figyelsz; kutatva nyomait a bezártságnak,
végigtapogatod arcomat és óvatosan, hogy
észre ne vegyem, megpattant erektől rettegsz,
a bomlott agy hajszálfinom jegyeitől,
amik diszkrét párával vonják körbe a pupillát,
és a fény bombázásában szűkülnek, hasadnak,
de szerencsére nem kell róla tudomást venni,
mert beszédem is tiszta és tagolt,
s ha nem is tudom elmondani mindazt ami fojt,
megláthatod
józan egyszerűségét klastromok csendes magányának,
és én is bejárom arcodat, magamba szívom színeidet,
s csak illatát kell elképzelnem a kötelező
távolság miatt, de ilyen csekélység már igazán
nem esik nehezemre és várom a pillanatot, hogy
mindez testet öltsön.

Mosolyogva búcsúzom majd,
bár sikoltani lenne ingerem,
de az üvöltést ráhagyom a vadakra,
hogy megőrizhessem méltóságomat,
ha már
becsületemet nem sikerült.

Donászi Aladár
Szeged

* A szerző az irodalmi pályázaton első díjat nyert.

Bizalmatlanság vagy hiszékenység?

Még több hónap után is emlékszem arra a riportalanyra, aki szélhámosságok sorozatát hajtotta végre, mire végül is lebukott. Megállapítottam magamban, hogy, úgy látszik, nincs határa a hiszékenységnek, no és a szélhámosok ötletességének. A dolognak külön érdekessége, hogy hiába az újabb és újabb tanulság, az emberek többsége javíthatatlan optimista és nem akarja elhinni, a másik emberről, hogy az eleve át akarja verni.

Jómagam is ebbe a táborba tartozom, így aztán a minap a saját csapdámba estem. A körúton mentem az autómmal, amikor váratlanul elfogyott a benzinem. Amennyire tudtam, félretoltam a kocsit, de úgy gondoltam, nem célszerű a tilosban hagyni, őrizetlenül, mert könnyen megtörténhet, hogy elszállítják. Megláttam a járdán két 10-12 év körüli fiút. Megszólítottam őket és kértem: ugorjanak már el a közeli benzinkúthoz és hozzanak nekem néhány liter benzint. Úgy tűnt, szívesen segítenek. Megígértem: ha a „feladatot" teljesítik, adok nekik egy huszast. Bólogattak. Így hát átadtam nekik száz forintot és vártam őket vissza. Negyedóra várakozás után némi gyanakvás ébredt bennem. Csak nem? Negyven perc múltán a gyanúból bizonyosság lett: szépen leléptek a százassal.

Mondanom sem kell, méregbe gurultam. Hát már a gyerekek is? Nem is a száz forint bosszantott, hanem a hiábavaló várakozás és a saját butaságom, naivságom, hogy azt hittem, a gyerekek még romlatlanok?

Ezek után magam mentem a benzinkúthoz, ahol az idősebbik kutas kategorikusan közölte: márpedig ő kannát nem ad kölcsön, hogyisne, nincs neki kidobni való ötszáz forintja. Vagyis: feltételezte rólam, hogy a kannát nem vinném vissza. Végül két literes palackban kaptam üzemanyagot. Idegességemben nem figyeltem arra, hogy mennyit kapok vissza. A két liter keverék ára durván harminc forint, s én százat adtam, s visszakaptam egy tizest. Tudniillik úgy hittem, hogy ötvenessel fizettem. Erre, persze csak otthon jöttem rá.

Az esetet másoknak is elmeséltem és érdekes volt a reakció. Volt, aki már az elején elnevette magát és közbevágott: leléptek a srácok a pénzzel! Mások hitetlenkedtek: nem, ez nem lehet igaz. A gyerekek nem ilyenek. Ez utóbbiak egyben azt is gondolták, hogy, ugye, ha felnőttet kérek meg, akkor nem csodálkozott volna.

Időközben megpróbáltam mentséget találni a két fiúnak. Például elképzelhető, hogy elindultak a benzinkúthoz, de nem találták meg. Erre visszafordultak, de eltévedtek, nem találtak vissza hozzám. Vagy mire nagynehezen visszatalálták, én már elmentem.

Ez így még hihető is. A kérdés csak az, hogy legközelebb, hasonló esetben mit tennék? Vagyis mi a helyes: a bizalmatlanság vagy a hiszékenység? S egyáltalán hiszékenység-e az, ha megbízunk a másik emberben? Mert vallom, ez lett volna a normális, ha a gyerekek meghozzák a benzint, mégpedig kannában.

Nemrégiben az egyik bv. intézetben jártám. Az egyik zárkában beszélgettünk. Magammal vittem a kis autóstáskámat, amiben az irataimat, pénzemet tartom. A végén elbúcsúztunk, de ottfelejtettem a táskát. Erre, úgy negyedóra múlva jöttem rá, már a parancsnoki irodában. Ám ekkor kopogtak és a felügyelő hozta a táskát. „Nézze meg, nem hiányzik valami?" Nem néztem meg. Biztos voltam benne, hogy senki sem nyúlt hozzá. Igazam lett...

— f —

SVÉD KOLBÁSZ

Mielőtt bárki is egy gasztronómiai tárgyú értekezést sejtene, sietek közölni: a „kolbászból van a kerítés" kifejezés és Svédország nevének kombinációjából született a cím.

Ezzel egyúttal a témát is körvonalaztam.

Svédországi turistaúton járt valaki, és „idegenbe szakadt" — egyszerűbb kifejezéssel: disszidált — régi ismerőseit is útba ejtette. Egyikük több mint tíz éve él már odakinn, a másik tavaly decemberben búcsúzott el attól az IBUSZ-csoporttól, amelynek tagjaként útra kelt. Sorsukról, életükről érdemes egy kicsit elgondolkodni.

A hétköznapi fogalmak szerint pazar dolguk van. Aki régebben távozott, az már megnősült odakinn, két gyereke is van, természetesen saját házában lakik, kitűnő kocsija van. Annak idején ugyanúgy kezdte, mint az utóbb érkezett: a svéd államtól kapott lakást, pénzt a berendezkedéshez, s fedezték költségeit, amíg a nyelvet tanulta. Mint a mesében — vélhetnénk. Ingyen kapott otthon, ahol még a gázra-villanyra, lakbérre sincs gond, hiszen azt is az állam fizeti; gondtalan élet, ahol az egyetlen kötelezettség az idegen nyelv elsajátítása — de hát az szinte ragad az emberre, ha egyszer egy másik országban él.

S ez így megy — mehet — egy jó ideig. Ha az illető, teszem azt, szakmát is szeretne tanulni, annak sincs akadálya; azt is fizetik.

Egyszer azonban vége szakad ennek a gondtalan életnek, hiszen minden tanfolyamnak, iskolának vége van egyszer: a tanuló megkapja a bizonyítványát, s mehet a dolgára. Mire ez az idő elérkezik, addigra már az ember kellőképpen hozzászokik a lakáshoz, a kényelmes élethez; ha néha-néha eszébe jut is az a távoli ország, amelyet elhagyott — gyorsan elhessegeti a szorongást vagy éppen az ügyesen táplált félelmet amiatt, hogy mi minden történne vele, ha meggondolná magát s hazamenne.

★

Munkaközvetítő hivatal természetesen Svédországban is van — ott kell jelentkezni. S itt kezdődik — képletesen — mindannak a visszafizetése, amit eddig az államtól kapott nagyvonalú segítségnek vélt az illető.

A hivatalban ugyanis nem aszerint osztják be a jelentkezőket, hogy milyen szakképzettsége, jártassága van, hanem aszerint, hogy milyen jellegű munka elvégzésére van szükség. Ha valaki, mondjuk, szakképzett esztergályos volt, majd utóbb Svédországban a szerszámkészítő mesterséget is elsajátította, de a munkaközvetítő hivatal kimutatása szerint X. gyárban udvarsöprögetőre van szükség — akkor ezt az állást *kell* elfoglalni, más választás nincs. Ha pedig az illető nem él a felkínált alkalommal — akkor megszűnik a támogatás, a lakás, és következik a sanyarú élet. Azt talán ki sem kell bővebben fejteni, hogy ennek a módszernek mi a célja: munkaerőt biztosítani azon tevékenységek elvégzésére, amelyet az „otthoniak", vagyis a svédek lenéznek, nem vállalnak, sőt kiközösítik (vagy be sem fogadják maguk közé) azt, aki végül vállalkozik rá.

S itt jön a másik bökkenője ennek a szép világnak — s ezt nem tudja feledtetni sem a lakás, sem az autó. Az idegen vendégmunkás — legyen bármilyen nemzetiségű — mindig alacsonyabb rendűként kezelt személy marad, legyen bármilyen szorgalmas, igyekvő, tehetséges. Csak arra jó, hogy a piszkos munkát elvégezze — soha, hosszú évek során sem tekintik saját magukkal egyenlőnek, mindig külföldi, „idegen" marad. Ennek is megvannak a maga következményei: nincs jó barát, ismerős, akivel le lehet ülni valahova kiadós beszélgetésre.

★

A „svéd kolbász" az írás elején említetteknek sem ízlik. Aki régóta van kinn, annak módját keresi, hogy mozgatható vagyonával miként települjön vissza; másikuk — nem lévén semmi összegyűjtött értéke — arra vár, hogy az úton levő szükséges iratok megérkezzenek, s újra átléphesse — immáron hazafelé — az országhatárt.

— H —

Teljes értékű emberek

Baginyi István gyermekkorában tragikus balesetet szenvedett. Pécsről a fővárosba hozta az édesapja. A Vidám Parkba tartottak, amikor a villamosból kiesett s egy teherautó átment a lábán. Hosszú ideig ápolták, szerencsére a lábát nem kellett amputálni, nyolc centiméterrel azonban rövidebb lett.

Huszonkilenc éves. Szabadságvesztés-büntetését Balassagyarmaton tölti. A cipőgyárban dolgozik.

— *Hogyan tudja a munkáját ellátni?* — kérdeztük tőle.

— Testi fogyatékosnak lenni nemcsak azért rossz — például az én esetemben —, mert erősen sántítok, hanem azért is, mert valamennyiünknek kisebbségi érzése van. Nagyon jól tudjuk, hogy nem vagyunk teljes értékű emberek. Néha még gúnyt is űznek belőlünk. Ez fáj!

Amikor Balassagyarmatra kerültem, arra számítottam, hogy büntetési időmet a zárkában, a négy fal között fogom letölteni. Szerencsére nem így történt. Az orvosi vizsgálat után olyan munkahelyre kerültem, ahol ülve dolgozom. Cipőket készítek, ugyanolyan minőségben és mennyiségben, mint mások. És ez nagyon jó. Erősíti az önbizalmamat. Munka közben sokszor elfelejtem, hogy rokkant vagyok.

— *Hallottam, hogy a munkatársai igen rendesek, sokszor segítik a nehezebb munkában.*

— Kedves fiúk. Amikor látják, hogy nehezen vágom a bőrt odajönnek és elvégzik helyettem.

— *Önszántukból teszik, vagy megbízták őket, hogy segítsének?*

— Nem kellett egyiküket sem kérni. Úgy gondolom, jószántukból teszik...

— *Négy hónapja van még hátra. Szabadulása után mi az elképzelése?*

— Szeretem a munkámat, úgy gondolom, az itt elsajátított szakmai ismereteket, gyakorlatot kint is hasznosítani tudom. Valamelyik cipőgyárban szeretnék elhelyezkedni.

★

A fiatal *Tamás Péter* tizenhat hónapos korában gyermekparalízisben megbetegedett. A bal lába azóta is járógépben van. Balassagyarmaton fodrász.

— *Hogyan tudja ezt a munkakört ellátni?*

— Az orvosok azt tanácsolták, hogy lehetőleg minél többet járjak, mozogjak. Az ülőmunkát egészségileg nem bírom. Így nem is kerültem a cipőgyárba, gép mellé. „Figaróként" állandóan járom az emeleteket, hajvágáskor is állok. A körülményekhez képest számomra ez a legideálisabb munkakör.

— *Tervei, elképzelései?*

— A szüleim meghaltak, testvéremmel a kapcsolatunk megszakadt. Egy hozzám hasonló egészségi állapotú kislány jár hozzám rendszeresen beszélőre, vele tartom a kapcsolatot. Ha tartós lesz, talán összeházasodunk.

A mozgássérültek intézetében — folytatta — bőrdíszműves szakmunkás-bizonyítványt szereztem. Érdekes, szép munka. A lakás is megoldható lesz. Bizakodva nézek a jövőbe.

— *Hány éves?*

— Huszonnyolc.

— *Nem látszik elkeseredett embernek.*

— Tudom, hogy a betegségem gyógyíthatatlan. Nincs más megoldás, ezt az állapotot egyszerűen tudomásul kell venni. Nem elkeseredni kell, hanem a lehetőségekhez képest úgy élni, dolgozni, ahogyan lehet. Úgy érzem, ha nem is vagyok egész ember, mások még itt, a börtönben is annak tartanak, s ez kimondhatatlanul jó érzés.

— ZIMM —

Látszólag ok nélkül...*

1

A sarkig tárt ablakon beáramlik a júliusi forróság. A vádlott magas, sovány fiatalember. Elegáns, kakaóbarna öltönyt visel, alatta nyakkendő nélküli, almazöld ing. Dús fekete haját rövidre nyírták. Szeme — mintha menekülne belőle a fény — riadt. A bíró megállapodott, negyvenes férfi. Mozdulatai nyugodtak, rutinosak. Beszéde jól érthető.

— A tárgyalást megnyitom. Megállapítom, hogy az idézettek megjelentek... a vádlott, Balázs István elővezetése megtörtént...

Hivatalos rutinmondatok — jut eszébe a hallgatónak. A bíró arca mégis csupa fegyelem. Szavai feszítik a csendet, másodperces szünetet tart a szavak közt. A hátsó padsorok felől alig hallható moccanás. Senki nem fordul oda.

A bíró a vádlottat figyeli, kitartó, nem lankadó érdeklődéssel. Most látja első alkalommal. Vizsgálja, ismerkedik vele, arcán az ügy ismereteinek biztonságával. Csend. Egyszerre mentőautó szirénájának vijjogása csapódik a terembe. A vádlott összerezzen, tekintete fáradtan kapaszkodik az ablakokra.

A szemközti bérház erkélyén fiatal, fürdőruhás nő virágokat öntöz. Bőrén fénylik a nyár.

Balázs visszanyeli a készülő sóhajt. Szemében szomorúság, tekintete visszatapogat a pulpitusra. A szirénát odakint már fojtogatja a távolság, majd végleg megszűnik. Az ügyészen a sor, ő veszi át a szót. Hangja hivatalos.

„Mint a rendőrségi vizsgálat megállapította, 1978. augusztus 20-án a kora délutáni órákban, miután Balázs István és felesége, született Kovács Júlia, megtekintették a budapesti víziparádét, útközben hazafelé összetalálkoztak Berecz Antal sértettel... Berecz Antalt a vádlott meghívta a XIII. kerületben lévő Mézes eszpresszóba... Balázs vallomása szerint, amit az igazságügyi orvosszakértői vélemény is megerősít, két féldeci vodkát és egy üveg sört fogyasztottak személyenként... ez eseten kívül a vádlott általában nem fogyasztott alkoholt."

Balázs feltekint, szemei mintha kapaszkodót keresnének.

„A vádlott és felesége elmondása szerint, jókedvű beszélgetés alakult ki hármójuk között... Délután háromkor Berecz és Balázs a mellékhelyiségbe távozott... a feleség rendőrségen tett vallomása szerint, amit a többi tanúvallomás is megerősít, tíz-tizenöt percet töltöttek bent, mikor Balázs izgatottan rohant ki a mosdóból... Jobb keze véres volt, amitől az asszony megrémült... Kérdéseire férje nem válaszolt. A telefonhoz sietett, s a mentőket tárcsázta.., a helyszínre érkező orvos már nem tudott segíteni Berecz Antalon... Az orvos értesítette a rendőrséget.

A vádlott mindvégig a helyszínen maradt.

A megérkező rendőröknek személyesen mutatta meg a holttestet. Az igazságügyi orvosszakértői vizsgálatok megállapították: Balázs a bűncselekmény elkövetésekor nem szenvedett pillanatnyi elmezavarban... A vádlott hároméves korában elvesztette a szüleit, tizennyolc éves koráig állami gondozásban nevelkedett, hasonló korú társainál magasabb intelligenciával rendelkezik, érzékeny, mindenre reagáló személyiség... Az ipari tanuló-iskola elvégzése után házgyárban helyezkedett el, mint vasszerkezeti lakatos, ahol egészen a letartóztatásáig dolgozott. Esti tagozaton érettségizett, a szakközépiskola elvégzése után. A gyár vezetősége által felajánlott művezetői állást visszautasította...

Tekintete már hosszú ideje a vádlotton. A vád ismertetése után a bíró veszi át a szót.

— Kérem, álljon fel! Megértette a vádat?

Balázs nem válaszol azonnal. Szemét lesüti, maga elé bámul, majd alig észrevehetően bólint. Tekintete kerüli a bíróét, ismét az ablakot keresi.

Az erkélyen a fiatal nő befejezte az öntözést. Az árnyékba borult szobából csíkos huzatú napozószékes, kifakult napernyőt hoz elő. Szétnyitja, majd teste belesüpped a laza vászonba.

A bíró feláll, behajtja az ablakot. Arcán semmi nyoma az indulatnak. Amint visszaül, ismét a vádlotthoz fordul.

— Megértette a vádat? Kérem, feleljen!

— Megértettem.

A hang egészen halk, alig hallható.

— Bűnösnek érzi magát?

Balázs szemében szomorúság. Nem válaszol, átnéz a bíró felett, a szemközti falra akasztott címert bámulja.

A bíró megismétli a kérdést.

— Bűnösnek érzi magát?

— Igen.

— Ismerte az elhunyt Berecz Antalt?

Balázs szeme fáradtan kapaszkodik a pulpitusra, nehezen válaszol.

— Igen. Ismertem.

— Mióta? Milyen körülmények között ismerkedtek meg?

Balázs egymásba kapaszkodó ujjait idegesen dörzsöli egymáshoz. Arcáról nem múlik a szenvedés. Tekintetét ismét kivezeti a teremből. A túloldali ház homlokzatán megállapodik. A bíró követi. A ferdén bezuhanó fény valóban, az ablak előtt hintáznak a porszemek...

Másodpercek telnek el. Balázs nem tud szabadulni a múlttól. Mellében ott a szorítás, gyúrják az emlékek.

★

A katonai tehergépkocsi egyenletes tempóban haladt az országúton. Az izzó napsütésben forrt a levegő.

A platón utazó két katona derékig nekivetkőzött. Összemosolyogtak.

— Ha a jövő héten is ilyen ragyogó idő lenne! Mondd, voltál már a Római-parton? Az egész szabadságunkat ott fogjuk tölteni.

Balázs csak mosolygott, homlokáról letörölte a verejtéket, s csak aztán válaszolt.

* A szerző az irodalmi pályázaton első helyezést ért el.

TÖKÖL

Alkotmányunk ünnepét köszöntötték

A kenyér ünnepéről, alkotmányunk évfordulójáról, államalapító I. István királyunkról az egész országban megemlékeztek. Bensőséges ünnepséget tartottak Tökölön is, a fiatalkorúak intézetében. A Himnusz után az irodalmi szakkör adott színvonalas, méltó műsort.

A narrátor szavaiból idézünk: „Évszázadokon keresztül folyt a harc a magyar nép jogaiért. Legjobbjaink mindent megtettek azért, hogy a nép méltó módon éljen...”

Egykori sajtótudósítás szövege hangzik fel...

„... Aligha lehet mélységesebben mai látványt elképzelni, mint ünneplő országgyűlésünket, az alkotmány elfogadásának pillanatában. Összesűrített, lerögzített jelen, s útmutatás a jövőre. Az ünneplő képviselők a hatalomra jutott dolgozó nép képviselői... Az ünneplő közönség maga a nép, azok a munkások és parasztok, értelmiségiek, akik legjobbjaikat küldték a legfelsőbb államhatalmi szervbe, a törvényhozásba...”

Szavalat, zene követi egymást, felvillantva az eredményes, sok-sok küzdelemmel és erőfeszítéssel teli út eredményeit.

Az alkotmány alaptörvény, kiindulópontja, meghatározója, iránymutatója jogilag szabályozott életünknek.

Törvénysértő fiatalok tolmácsolták az igényes összeállítású műsort társaiknak, azoknak, akik valamilyen formában és módon ugyancsak vétettek a törvények ellen. Nem egyszerű, formális megemlékezés volt, hanem számvetés kisiklott életük alakulásával, amelyet — remélhetőleg — még helyre tudnak hozni.

— ZIMM —

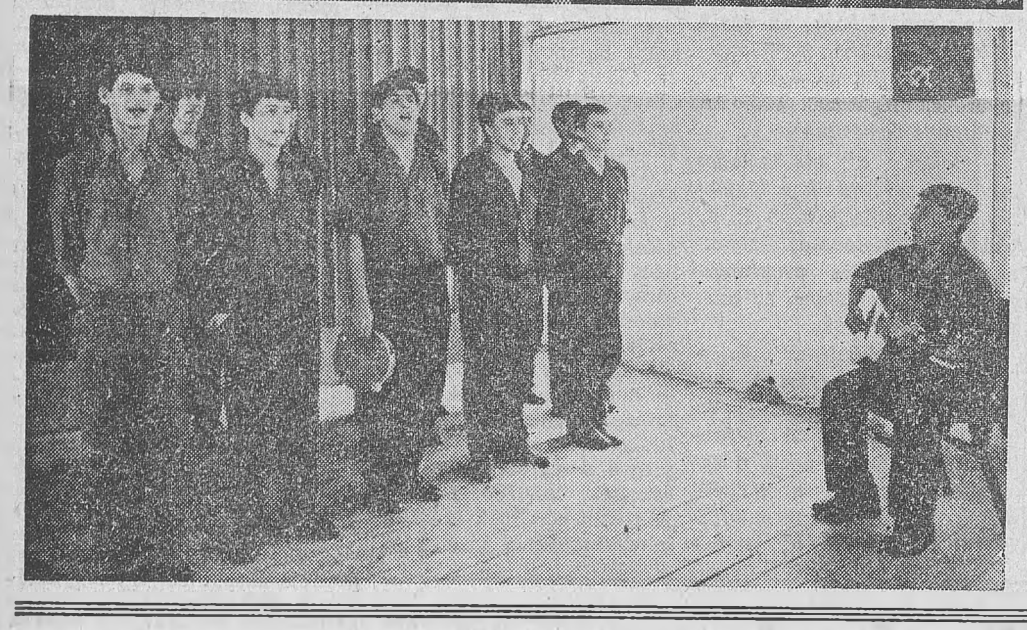

A függöny két oldalán

Köszönet a művészeknek

Kellemes meglepetést szerzett a közelmúltban az egri bv. intézetben levőknek az Agria Játékszín művészeinek egy csoportja (Agria — Eger római kori neve). A rendszeres újságolvasók jól tudják, hogy a játékszín komoly hagyományokra tekint vissza, minden nyáron újabb és újabb sikeres műsorral teszi ismertté nevét.

A színészek egy csoportja a zsúfolt program ellenére is vállalta, hogy az intézet kultúrtermében fellép. Az intézet parancsnoksága engedélyezte, hogy a megfelelően viselkedő s kiemelkedő eredményeket elért elítéltek — nők és férfiak egy időben — megnézhessék a műsort.

Csigalassúsággal teltek a várakozás percei. Sok minden elárultak az arcok; voltak, akik régebbi színházi élményeiken merengtek el, mások izgatottan tudakolták szomszédjuktól, hogy mi is lesz, mert még életükben nem voltak színházban. A fiatal előadóművészek szinte pillanatok alatt elfeledtették a közönséggel, hogy tulajdonképpen hol is zajlik az előadás. A díszletek hiányát is ötletesen, rugalmasan oldották meg: aki nem ült ott a nézőtéren, el sem tudja képzelni, milyen remekül érzékeltették egy-egy gesztussal, ügyes hangsúlyozással a különféle helyszíneket. A gördülékenyen pergő, változatos műsor hangulatával hamar feloldotta a kezdeti feszültséget; egy-egy humoros szám után önfeledt nevetés tört ki. A hálás taps, az örömtől csillogó szemek — remélhetőleg — pótolták a színészek számára a megszokott kellékek hiányát. Játékuk, előadásuk felejthetetlen marad mindannyiunk számára. Sokunk számára külön élményt jelentett a színész személyes jelenléte, az a varázs, amivel ez az „élő” játék több a televízióban látottnál. Ez a hatás talán lesz olyan maradandó azok körében, akik először voltak színházban, hogy ez az alkalom nem az első és utolsó az életükben; talán majd szabadulásuk után is — éppen az itt benn átélt élménytől indíttatva — beülnek egy-egy előadásra.

Bizonyára maradandó a végzős színművészeti főiskolások élménye is, s esetleg még hasznosítható is lesz, hiszen ki tudja, mikor kell majd egy elítéltet megeleveníteni a színpadon. Meglepte valamennyiüket a rend, a tisztaság, a személyes ápoltság; nem ilyen összképre gondoltak.

Örömet szerzett az Agriások ajándéka a nézőknek, s viselkedésükkel az esélyt is megteremtették arra, hogy újabb — hasonló — élménnyel gazdagodjanak a jövőben is.

T. P.
nevelő

Köszönet a közönségnek

Több alkalommal szerepelt a közelmúltban a lap hasábjain a Gyűjtő színpada s az ott nemrég bemutatott „Halló, nagyvilág” című zenés műsor. Mint egy szereplő a sok közül, szeretnék ezúton pótolni egy hiányosságot. Minden arra illetékesnek kifejeztük már a köszönetünket, aki segítette a produkció létrejöttét; nem szóltunk azonban a közönségről, amelynek biztatása, támogatása nélkül nem juthattunk volna el idáig. Tehát:

Kedves közönségünk! Köszönünk mindent. A sok-sok tapsot, azt a fergeteges ünneplést, amelyet mi, mint amatőr színészek kaptunk. Legjobban felkapott színházunk legünnepeltebb színésze legnagyszerűbb alakítása után sem kívánhatna hálásabb közönséget, mint amilyen nekünk volt. Nem lehetett belátni a színfalak mögé, így csak egymáson láttuk azt a meghatottságot, ami elsöpörte a fáradtságot s még jobb előadásra ösztönzött bennünket. Nem látszott az a lámpaláz, amely azért fogott el bennünket, mert féltünk, hogy nem tudunk eleget tenni a várakozásnak, viszonozni a felénk áradó szeretetet. Mi akartunk örömet szerezni — s mi lett a vége? A közönség okozott nagy-nagy örömet nekünk. Nem lehet elfelejteni azt a néhány könnycseppet, amit megcsillanni láttunk az arcokon...

Olyan ajándékot kaptunk ily módon, amelyet csak egy még jobb, még több élményt adó előadással lehet viszonozni, meghálálni, hogy ismét egy kicsit felszabadultnak érezze magát mindenki a nézőtéren. A mielőbbi viszontlátásig a Mikropódium színjátszó köre nevében.

Gál Tibor

★

Rendkívüli szenzációt jelentett sok évvel ezelőtt, amikor Kalocsán megtartotta bemutatkozó előadását az ottani színjátszó kör... Sokáig nem akadtak követőkre; azután egyszer csak felbukkant Hetényi József Sopronkőhidán — megszületett a második olyan csoport, amely rendszeresen jelentkezett bemutatókkal. Hetényi utóbb Vácra került, ennek eredményeképpen ott is új alapokra helyeződött a kulturális élet. Legutóbb a Gyűjtőből számolhattunk be jól sikerült bemutatkozásról, jeléül annak, hogy ott is van már „színház”.

Miért van a szó idézőjelben? Az Értelmező Szótár meghatározása szerint ugyanis a színház: *„színielőadások tartására való önálló épület vagy valamely épületnek erre a célra épített vagy berendezett része.”* A színész pedig: *„színpadi művek alakjainak megelevenítésével, illetve színpadi szerepek játszásával hivatásszerűen* (kiemelés tőlünk) *foglalkozó személy...”* Nos, egyik kifejezésre sem mondható, hogy teljes mértékben alkalmazható lenne a bv. intézetek világára. Ezzel az ellentmondással együtt azonban úgy tűnik, a színház, a színjátszás polgárjogot nyert a benti életben; ahol lehetőség van rá, sorra alakulnak azok a kisebb-nagyobb közösségek, amelyek különböző színvonalon és gyakorisággal társaik részére előadásokat tartanak. Az elején sokan csak afféle különleges játéknak tekintették az egészet, amely, mint annyi minden más felkapott újdonság, idővel magától abbamarad. Az idő azonban éppen az ellenkezőjét igazolta — egyre több az igény a szabad idő ilyen eltöltésére, legyen szó akár a színészekről, akár a közönségről. S akik egyszer megkósolták ennek az élménynek az ízét, azok nem felejtik, újra vágynak rá. Bármelyik intézetben beszélgettünk eddig róla, az illetékesek mindig kihangsúlyozták azt a kedvező hatást, amelyet egy-egy közelgő bemutató idézett elő. Csökkent a fegyelmi ügyek száma, emelkedett a teljesítmény a munkahelyeken, különféle versenymozgalmak is születtek néhol a részvétel elnyerésének érdekében és sorolhatnánk még tovább a jótékony irányban mozgósító eredményeket.

A napilapok, folyóiratok arról tudósítanak: kezdődik az új színházi évad. Mi is várjuk a híreket: hol, mire készülnek a benti „színházak”?

H. A.

— Ott laktam albérletben, töviről hegyire ismerem.

— De nagyképűen mondod, tán a Bivalyost is ismered? De sok sört megittam már ott — nevetett — esténként, mielőtt a lányokkal közös ágyba bújtunk rendszeresen ott vacsoráztunk.

Berecz szemében felgyúlt a fény.

— Tudom hol van, de sohasem voltam ott — válaszolta Balázs. — Nem volt nekem sem időm, sem pénzem, hogy bejárjak oda. Hetente háromszor esti iskola, a közbeeső napokban pedig tanulás.

— De nyáron, öcsi, a vakáció alatt! Téged nem vonzott a sok bikinis popsi? Imádom a karcsú lábú lányokat.

Balázs nem talált hirtelenjében megfelelő választ, Berecz pedig csak vigyorgott barátja szótlanságán.

— Ne akard elhitetni velem, hogy nem izgatnak a lányok?! Nem lehetsz, öcsikém, te sem fából! — s nevetve a vállára csapott.

Együtt nevettek pár percig, majd elhallgattak mindketten. Balázs az útmenti tájat szemlélte látható élvezettel. Az országút baloldalán, a napégette legelőn, juhok tépték a füvet.

Az utat kísérő mély árkon túl tömött nádas ringatózott. Az országút élesen kanyarodott jobbra, enyhén emelkedve. Látható volt a nádas mögötti terület, ahol kicsiny tavacska csillant meg. Partján két mezítelen felsőtestű leány napozott. Balázs meglökte Bereczet!

— Odanézz!

Berecz felkapta a tekintetét, arcára csodálkozás ült.

— Az angyalát! Csak beszélni kellett a popsikról...

A gépkocsi zajára felriadtak a lányok, karjukat ijedten kapták csupasz mellük elé.

— A mindenit! — mondta Berecz, arcán már izgalommal. — Megállunk! Mit szólsz hozzá? — és választ sem várva előre szólt a sofőrnek.

— Állj meg! Józsikám!

Balázst a hirtelen fékezés nekipréselte a vezetőfülke hátsó lemezének.

★

A bíró sürgeti a vádlottat.

— Nem értette a kérdést? Mikor ismerte meg Berecz Antalt?

Balázs a bíróra néz. Nehéz visszazökkenie a múltból. Az emlékek hol közelednek, hol távolodnak, s ő maga valahol egy hatalmas széken áll, szinte látja a történteket. Bizonytalan. Látja a jelent: tiszta tapétázott fal, a mennyezet fehérjét elválasztó csíkozás alatt színes gipszcímer, gondolatban mégis a múltat éli át. Pedig igyekszik csak a jelent látni. A teremben látottakat sorra visszabontja. Reméli, így pihen egy keveset. Tekintete ismét a pulpituson, ott a bíró öltönyös alakja, de csak nem tisztul a kép, a jelen összemosódik a múlttal, és érzi, mellében mintha két óriás henger préselné a sejteket.

★

Még kicsiny korában, talán négyéves lehetett, ajándékot kapott egy nagyon szép nénitől. Sokan voltak, mind-mind néni s mindegyikük kezében egy-egy ajándékcsomag, bennük játék. Az övé egy tűzoltóautó lett, gyönyörű piros. Szirénázott. Kezébe vette s egyszeriben felgyúlt benne a boldogság. Vele aludt, szorította, izzadt kicsiny tenyerével. És másnap egy fekete, nagyszemű fiú, nagyobb mint ő, rátaposott és belerúgott. A tűzszínű fényes bakelit darabjaira hullott, a roncs ott hevert szétszórtan a fal tövében. Még forogtak a kerekei, a sziréna keservesen vijjogott. Odaszaladt, kezébe kapta, nézte egyre fájdalmasabban, és eleredt a könnye. Akkor érzett először ilyen meg nem fogható, csupa borzalom fájdalmat.

— Mikor ismerte meg Berecz Antalt? Kérem, feleljen!

A bíró megemeli a hangját, parancsoló.

— 1975. november 25-én, amikor bevonultam katonának. Érezte, könny csordul a szemébe.

1975. november 26-án Balázs István először ébredt arra, hogy katona. Az eső keservesen zuhogott. Az ólomszürke ég összeért a látóhatár szélén a sárossá áradt szántókkal.

— Mozogjanak! Sorakozó! — Berecz hangja csattogott a fejek felett. — Futás! Törpejárás!... Futás!

A félmeztelen testek verítékét lemosta az eső.

Balázs fájdalmasan préseli ki a szavakat.

— A volt rajparancsnokom.

— Milyen kapcsolat alakult ki maguk között?

A bíró figyeli a vádlottat.

— Milyen viszonyban voltak? — ismétli — nem volt esetleg valami ellentét maguk között?

— Nem! A válasz határozott, és Balázs most állja a bíró tekintetét, és hozzáteszi:

— Soha, semmikor! Tudomásul vettem, hogy katona vagyok, ő volt a rajparancsnokom, elfogadtam őt — magyarázza —, megszoktam, nem volt nehéz, hiszen gyerekkoromtól mindig mások rendelkeztek velem — s nyomban hozzáfűzi —, állami gondozottként nőttem fel.

Kicsit sivár, halk sóhaj kíséretében folytatja: — Azt hiszem, sohasem volt velem probléma.

Rónaszéki Róbert
Bp-i Fegyház és Börtön

(Folytatása következik).

Még nem tudom, ki vagy *

Milyen borzalmas az éj,
Mint valami súlyos szemfedél
Rám nehezedik az csto
Összezárva az egész világegyetemmel
Összezárva mindennel és mindenkivel
Mégis egyedül, teljesen egyedül
Nélküled
Ó ha tudnád, milyen iszonyú ez a rémület
Amint szemeimre fonódik e táj
Itt nem nőnek virágok se fák
Nem látni, csak a reflektor
Ijesztő fényét, ahogy
Éjszakánként belopakodik az ablakon
Néhány könnyű lányt, amint
Sétálnak lenn az udvaron
S némelyikük titokban integet
Régóta itt vagyok
Talán azóta már kidobtad
Mind a két ingemet
Talán most éppen szeretkezni készülsz
Vetkőzöl, és szinte beleszédülsz
Ahogy rohan a hideg a hátadon végig
Megértelek
Valójában, akarom mégis
Akarom a szemed a szád, ami szép
De félek, amikor az őr a tátikán benéz
S fölkattintja a reggelt
Huszonhat év valóságot, minden nélkül
Csak a távol a remény, hogy
Egyszer majd itt sziszeg körülöttem
S bíborba ránt az alkony
Még nem tudom ki vagy
De ha túljutok majd a legelső utcasarkon
Ha találkozom veled
Amit majd akkor érzek
Azt adom neked

Újvári József
Sopronkőhida

* A szerző az irodalmi pályázaton második helyezést ért el.

VITA

A nevelés közös érdek

Újabb két hozzászólással folytatjuk vitánkat. Az egyik Tökölről érkezett, s mintegy jelzi — igaz, még alig-alig kibontva —, hogy érdemes megvizsgálni a nevelés kérdéseit a „legfogékonyabbak", azaz a fiatalkorúak körében is. A másik hozzászólás az intézeten belüli nevelés következményeit — a beilleszkedés lehetőségeit — vizsgálja, a hivatásos pártfogó szemével.

28

„És érezzék egy kézfogásból rólad, hogy jóe akarsz, és te is tiszta, jó vagy;
s egy tekintetünk elhitesse véled:
— szép dologért élsz — és érdemes éned!"
(Váci Mihály: Tiszta és jó)

Legszívesebben minden befogadáskor ezekkel a sorokkal kezdeném a ismerkedést. Ennél szebben, tömörebben nem lehet megfogalmazni, mi a nevelés célja a büntetésvégrehajtásban. Műveltebb, fegyelmezettebb, erősebb, becsületesebb embereket szeretnénk a kapun kiengedni szabaduláskor.

Ez így persze túl egyszerűen hangzik. Látszólag minden eszközünk megvan a cél eléréséhez, az eredmények számaránya mégis elgondolkodásra késztet. Törvényeink egyre körültekintőbbek, a bv. szabályai egyre korszerűbbek, képzett emberek foglalkoznak az elítéltekkel, ráadásul sokat fejlődött az utógondozás. Ennek ellenére megállapítható, hogy további teendőkön kell törni a fejünket, mert sem a visszaesés nem csökkent, sem az intézetekben elkövetett fegyelmi vétségek aránya nem változott kellő mértékben.

Beszéljünk hát róla! Az ember gondolatait, cselekedeteit értelme, érzelmei szabályozzák. Ahhoz, hogy formáljuk ezeket a mozgató erőket, jól kell ismernünk hordozóját. A nevelés bipoláris, azt jelenti, két összetevője van: *nevelő és nevelt*. Ha e két összetevő kontaktusa nem tökéletes, nem lehet az maga a nevelés folyamata sem, s így a célhoz érés sem biztosítható.

A nevelés legyen személyes jellegű! Ez közös igényünk. A jogaiban, szabadságában korlátozott embernek nem túl vonzóak — tudom — a pedagógia módszerei: *követelés, szoktatás, meggyőzés!* Elfogadni ezeket csak belülről lehet, de ahhoz előbb meg kell közelíteni belülről is azt, akivel ilyen célunk van. Hogyan?

Mindenkihez vezet út. Értelmén, érzelmein, esetleg ösztönén keresztül. Ezt az utat kell megkeresni, mert érdeke a nevelő jellegű büntetésvégrehajtási intézetnek és érdeke annak is, akihez vezet: — egyszóval, közös érdek.

A nevelés szakemberei felismerték, hogy a klasszikus makarenkói szemlélet szigorát — „követelek, mert tisztellek" — milyen harmonikusan egészíti ki *a művészetek, a tudomány bevonása az emberformálásba.* Minden emberinek alapja a munka, a kötelességteljesítés, de azt szervesen ki kell egészítenie más szükségletek kielégítésének is: zene, irodalom, ismeretterjesztés stb.

A bezárt ember kapcsolatai fizikailag korlátozottabbak. Nagyon fontos, hogy a szükségszerűen megmaradt szálak erősödjenek, tartalmukban megbízhatóbbak legyenek. Nagy gondunk családi, munkahelyi feladattá szélesíteni a beilleszkedés segítését. Ahol pedig le kell rombolni a káros kötődéseket, ott érzelmi töltést, az újraválasztás képességét kell megalapozni. Ne legyen senki magányos, amikor elhagyja az intézetet! Ide kívánkoznak Benjámin Lászlónak, a Kossuth-díjas költőnek sorai, amelyek a megtartó közösség, s a társ erejét, fontosságát hangsúlyozzák:

„Segíts meg újra, végy erős kezedbe engem,
nézd meg, hogy nőttem-e? méltó vagyok-e rád?
Ha tévedtem, te mondod meg: mit kellett volna tennem?
Taníts meg elkerülni a vétket és hibát"

Juhász Andrásné,
az oktatási és kulturális csoport vezetője
Tököl

29

Ha a hivatásos pártfogó szemszögéből figyelem a vitát, véleményem — természetszerűleg — különbözik a hozzászólók többségének véleményétől. Akadnak persze érintkezési pontok is bőven.

Mi — fővárosi hivatásos pártfogók — úgy tapasztaljuk, hogy három év alatt három utógondozott közül kettő sikeresen beilleszkedik a szabad életbe, míg a harmadik (tehát 33%) visszaeső lesz, illetve magatartási okok miatt meg kell szüntetnünk a pártfogó felügyeletét. Mi úgy mérjük egy-egy intézet munkáltatási-igazgatási-nevelési tevékenységének hatékonyságát, hogy az intézet szerint miként alakul a visszaesés mértéke. Tudjuk, persze, hogy az előbb említett 66%-os átlagos *„sikerindex"* nem minden intézetre érvényes egyformán. Vácról például a szigorított őrizetesek érkeznek. Közöttük sokkal több a kudarccal végződő ügyünk, mint például az első bűtényesek körében. Mondhatom azt is, hogy a pártfogók érzik, s akár mindennapi munkájukban is tetten érhetik, hogy melyik intézetben intenzívebb a nevelési ráhatás. Az onnan érkezők ugyanis zökkenőmentesebben beilleszkednek. Ez persze nem általános érvényű megállapítás, a tendencia mégis ez.

Itt kell felvetni azt a nézetemet, hogy a felnőttek átnevelése — úgymond — „nagyon nehéz". Az egyik hozzászóló fogalmazott így, amikor ismerőse esetét hozta fel példának. A felnőttek nevelése véleményem szerint azonban elsősorban nem *nehéz*, hanem *eredendően más*, mint a fiatalkorúak, általában a kiskorúak nevelése, formálása. *Több közösségi ráhatást, s kevesebb direkt módszert igényel.* A felnőtté „érettek" között, sajnos, igen sokan akadnak olyanok, akik érzelmi téren gyerekesek, sokszor gyermekdedebbek, mint a tizenévesek.

Ma már tudjuk, hogy a börtönviszonyok korábban nem voltak a legalkalmasabbak a személyiség helyes irányú fejlesztésére. Az 1976—1982 között szabadultak népes táborát vizsgálva megállapítható, hogy a mostanában szabadultak javára nagyon jelentős a változás.

Úgy tapasztaljuk, hogy Budapestre kevesebb analfabéta érkezik pártfogó felügyeletesként. A másik jellemző, hogy *az utógondozottak lényegesen fiatalabbak*, mint a korábbi években. Még nem tudom, hogy ez az utóbbi tény jó-e vagy rossz, de azt igen, hogy *az állami gondozott előéletűeket nem számítva — könnyebben megtalálják helyüket* a társadalom egészséges közösségeiben.

Kiss Lajos
hivatásos pártfogó
Budapest

„Már ismét lopni akartam a pálinka miatt..."

Szabadulás a szenvedélytől

Az egyik ágy felett — furnértáblába égetve — meglátjuk a jól ismert mondatot. „Az alkohol öl, butít és a nyomorba dönt." A táblát az izsófalvai (Borsod megye) utókezelő intézet egyik lakója készítette. Amikor megkérdezzük tőle, hogy miért girbe-gurbák a sorok, s miért másfajta szinte minden betű, rávágta: *„a csúnya tábla, mintha kifejezné az én szerencsétlenségemet is..."*

Később elmondja:

— *Amikor legutóbb kiszabadultam, megfogadtam, soha többé nem iszom. Két hónapig bírtam, s addig rendesen dolgoztam. Egy nap újra a pohárhoz nyúltam. Elvesztettem a munkahelyemet, csavarogni kezdtem. Ott tartottam, hogy már ismét lopni akartam a pálinka miatt... Aztán egy világosabb pillanatomban mégis jelentkeztem az elvonóra. Most itt vagyok és reménykedem...*

Izsófalván egy bezárt bánya volt öltözőhelyiségeiben és egyéb épületeiben — az Egészségügyi Minisztérium rendeletének megfelelően — 1979 őszén kezdte meg a gyógyító munkát a Borsod megyei Kórház II-es idegosztályának addiciós részlege. Az itt dolgozó egészségügyiek feladata, hogy segítséget nyújtsanak a kórházi kezelésen már átesett alkoholbetegeknek a fizikai és pszichikai regenerálódásban. Az itt töltött idő a betegek számára a visszaút első állomása lehet. A feltételes mód nem véletlen. A teljes gyógyuláshoz ugyanis a beteg akaraterejére, s további családi segítségre, környezetének megértésére van szükség.

Munkaterápia, önkormányzat

Az intézetbe egy nagycsoportos foglalkozás kezdetére érkeztünk. A betegek dr. B. G-vel, a megyei kórház idegosztályának főorvosával beszélgettek. Szóba kerültek az intézeti élet kellemetlenségei, a betegek között támadó súrlódások esetei, s az is, hogyan lehetne mindezen változtatni. Később már a teljes közösség problémáját tárgyalták meg: miként lehetne mihamarabb megépíteni kerítésen belül a futballpályát.

— *Természetesen csak összefogással, közös munkával* — hangzott az önkormányzat választott vezetőjének, az egyik itt kezelt betegnek a véleménye —, *de a finom salakra mielőbb szükségünk lenne. Mi pedig nem mehetünk ki...*

— *Sokan a viszonylagos zártságot sérelmezik a legjobban* — mondja később B. L. pedagógus (feladata: tanácsadás, szabadidős programok szervezése), miközben az intézet folyosóit járjuk.

— Az „önkéntesek" és a „kényszeresek" egyaránt csak engedéllyel hagyhatják el területünket. A tanácsi határozattal beutaltak ellenzik a legnagyobb hanggal a kerítést, náluk nehezebb megakadályozni az „elcsúszást", ami a mi szóhasználatunkban a visszaesést jelenti. Vagyis azt, hogy néhányan kiszöknek a községbe, s útjuk az italboltba vezet. Sajnos, nincs lehetőségünk a szökések megakadályozására, inkább csak a betegek öntudatára hivatkozhatunk, főrészt a közösség ereje tartja vissza az ingadozókat... Egyébként örömünkre szolgál, hogy az elmúlt hónapokban csak ketten távoztak engedély nélkül.

A két név jól látható az előtérben, az „elcsúszottak" tábláján. Tovább megyünk, benézünk a betegszobákba. Semmi sem emlékeztet itt kórteremre. Inkább egyfajta „laktanyát" látunk — egyformára vetett ágyak, szigorú rend, tisztaság. Ez is az itteni élet szabályaihoz tartozik, mint ahogyan a kifüggesztett házirend betartása. A szobák üresek, az „élet" ilyenkor, délelőtt, az intézet különböző terápiás foglalkoztatóiban zajlik. A betegek választhatnak, ki-ki érdeklődésének megfelelően. Van könyvkötő részleg, asztalos műhely, lakatos-karbantartó részleg, de aki a szabadban végzett munkát kedveli az jelentkezhet a kertészetbe vagy a parkosítókhoz. Az átlagos ápolási idő 63 nap, bár a beutaltak számára 6 hónapra is meghosszabbodhat a kezelési idő.

A módszer

Az alkoholizmus az orvosok szerint a betegség legsúlyosabb fokozataiban rendkívül nehezen, szinte már alig-alig gyógyítható. Mielőtt azonban eljut valaki a teljes leépülésig, még van remény a gyógyulásra. Izsófalván ezt — az egyénnek, társadalomnak, családnak egyaránt hasznos folyamatot, annak megvalósulását — akarják elősegíteni. Milyen módszerekkel? A kérdésre Z. J. főápoló válaszol:

Az eltelt, alig két év alatt összesen 882 beteget ápoltak intézetünkben. Közülük 364-et köteleztek, 518-an pedig önként jelentkeztek az elvonókúrára, amelyet két lépcsőben valósítunk meg. A kórházi kezelés módszerei közismertek. Onnan — ez a második lépcső — hozzánk, a munkaterápiás intézetbe utazik a beteg. Nálunk, sajnos, úgy érzik, hogy még a beteg szerepét is elvesztették, sértődöttekké válnak, vélt sérelmek egész sorát lehet észrevenni viselkedésükben. Fontos feladatunk tehát a betegek általános megnyugtatása, meggyőzése, amely szerint a nálunk végzett munka gyógyító tényező lehet. Ebben az ápolónak, nővéreknek fontos, sőt döntő szerepük van. Úgynevezett viselkedési formákat, szerepeket alakítunk ki betegeink számára a kötött napi programokon belül, a munkaidőben és a szabad időben. Általában olyat, amely megfelel érdeklődési köröknek. Arra törekszünk, hogy *a betegek és az ápolók között harmonikus kapcsolat alakuljon ki — ezt célozza az önkormányzat létrejötte.* Nagy- és kiscsoportos foglalkozásokat hetenként több alkalommal tartunk. Itt igyekszünk úgy terelni a beszélgetést, hogy a kínos problémákat — az alkohollal kapcsolatosakat — a beteg teljesen járja körül. Amikor pedig már belátja, hogy a mértéktelen ivás milyen rombolást okozhat benne, ejtünk néhány szót a változás lehetőségéről és szükségességéről. Ítéletet soha nem mondunk a beteg fölött. Az egyéni elbeszélgetések és a csoportos terápia másik célja: *meggyőzésük.* Megmagyarázzuk, hogy az intézetbe kerülésükért nem a főnök „pikkelése" és nem a tanácsi szervek packázása a felelős. Így a beszélgetések során lassan-lassan kialakul betegség-belátásuk, ami már egy lépés a gyógyulás felé.

Milyen az eredmény?

A statisztikai adatok szerint hazánkban ma mintegy 150 ezer alkoholista él, a nagyivók és iszákosok számát háromszáz ezerre becsülik. Egy-egy alkoholbeteg gyógyulása azonban nemcsak önmagának, hanem családjának is rendkívül fontos vagy az lenne. Milyen eredménnyel jár az itteni kezelés. M. N. — főápoló-helyettes szigorúan csak a saját véleményét mondja:

— Négy részre osztanám a betegeket. Vannak olyanok, akiknél a kórházi kezelés semmilyen eredménnyel nem járt, s már itt megpróbálnak alkoholhoz jutni. Mások „szabadulva" rövidebb idő után ismét a pohárhoz nyúlnak, míg a következő negyedrész csak hosszú évek múltán iszik újra szeszes italt, és akkor sem zuhannak teljesen vissza. Végül azok, akik teljesen leszoknak, újra beilleszkednek a társadalomba, s ezáltal rendeződik az életük, ők azok, akikért érdemes ezt a nehéz munkát folytatni, újabb és újabb módszereket kitalálni.

U. J.

Van még két öcsém!

Molnár János huszonegy éves, közveszélyokozás miatt hat évre ítélte a bíróság, büntetését Szegeden tölti.

— *Mi volt ez a közveszélyokozás?*

— Felgyújtottunk egy üzletet. Véletlen volt az egész, mi csak ki akartuk rámolni, s elvinni, ami kell, élelmet, pénzt, cigarettát, italt stb. De hát nem volt szerencsénk, nem úgy, mint azelőtt pár hónappal, akkor minden simán ment. Azt hittük, hogy most is ez történik. Ehelyett hatalmas tűz támadt, s minket meg elfogtak.

— *Kiket még magán kívül?*

— A társaimat. Összetalálkoztam négy földimmel. Pesten, tudja, a városi élet többe kerül, mint a falusi, nem volt elég pénzünk szórakozásra, hát szerezni kellett. S eljártunk Pest környéki üzletekbe, amit találtunk, azt elvittük, minden jól jött. Amit nem tudtunk használni, azt eladtuk. Egy ideig szerencsénk volt. De aztán, mint minden jónak, ennek is vége volt. S most itt vagyok, a társaim meg különböző börtönökben. Mindnyájan nagy időket kaptunk. Én is csak négy év múlva szabadulok. Pedig már 1980 óta bent vagyok.

— *Egyáltalán nem dolgoztak?*

— De dolgoztunk mi, építőipari vállalatoknál, s aztán egy maszek kőművesnél, mindegyik — viszonylag — jól fizetett, havonta megvolt a három-négyezer forintunk, de ez kevés, többet akartunk, s ez lett a vége...

— *Miért jött fel Pestre, hiszen vidéken is van munka bőven, no meg ott vannak a szülei?*

— Én intézeti gyerek vagyok. Ahogy megszülettem, máris beadtak a szüleim, egy hónapig sem voltam otthon. De nemcsak én, hanem a többi testvérem is így járt. Tízen vagyunk testvérek, én vagyok a nyolcadik, van még két öcsém, szintén állami gondozásban.

— *És a szülei ez alatt az idő alatt, míg magukat az állam felnevelte, mit csináltak?*

— Hát nem sokat, alkalmi munkások, s mindketten erősen isznak, amit keresnek, kell nekik italra. Az a lényeg, ha az megvan, felőlük elvihetnék a tetőt is.

— *Hány évesek a szülei?*

— Nem is tudom, várjon..., az apám, azt hiszem, ötven körül járhat, az anyám egy-két évvel talán több... Vagy fordítva? Nem, nem tudom pontosan, nem ismerem őket olyan jól, hogy évre megmondjam, hány évesek. Mindenesetre időseknek néznek ki, de ez lehet az italtól is, hiszen mióta élnek, azóta isznak.

— *Még most sem helyezkedtek el?*

— Nem tudom, nem nagyon írnak nekem, pedig én havonta írok nekik, de nem válaszolnak. Pedig sokszor gondolok rájuk, hogy mi van velük, mit csinálnak, s mi van a testvéreimmel. Sajnos, évente egyszer-kétszer ha kapok tőlük levelet, azt aztán rengetegszer elolvasom, majdnem kívülről tudom mindegyiket. Legutóbb házépítésbe kezdtek, innen gondolom, hogy talán munkába álltak. De csak azért, mert különben nem kaptak volna kölcsönt, nekik meg nincsen pénzük, honnan is lenne, soha nem dolgoztak.

— *A nagyobb testvérei segítik a szülőket?*

— Nem, azt hiszem nem, s ez is nagyon fáj nekem, hogy a többiek sem törődnek velük, pedig mégiscsak a szüleink.

— *Biztos azért nem állnak mellettük, mert így bántak magukkal.*

— Hát, ami megtörtént, megtörtént. Ezen már nincs mit csodálkozni, nemcsak mi vagyunk ilyenek, akik így nőttünk fel, hanem még sokan. Bár ez nem vigasz, de azért mégiscsak a szüleink.

— *De ők se nagyon sürgetik, zaklatják magát a szeretetükkel, hiszen alig írnak.*

— Ez igaz, de mi vagyunk a gyerekek, nekünk kell őket szeretni, hiszen a szüleinkről van szó.

— *Ezek szerint — a történtek ellenére — szereti őket?*

— Persze, kit szeressek, ha őket nem, rajtuk kívül nincs senkim, valakihez tartoznom kell. Éjjel, ha nem tudok aludni, mindig rájuk gondolok, arra, hogy de jó lenne velük beszélni, ha otthon lehetnék, úgy, mint a többi gyerek, s nem pedig itt, s ráadásul ilyen hülyeség miatt, amit tettünk.

— *Amikor bejött a börtönbe, hány iskolája volt?*

— Hat osztályt végeztem, a hetediket Balmazújvárosban kezdtem, de nem fejeztem be, mert kiléptem a téeszből, s feljöttem Pestre, máris lebuktam. Aztán, hogy ide kerültem, beiskoláztak, s az idén végeztem a hetediket.

— *Milyen eredménnyel?*

— Jól tanultam, a tanárok elégedettek voltak velem, az órán mindig figyeltem, ha nem értettem valamit, nem van szó. Öregek meg betegek is, kellene náluk a segítség. Azt hiszem, szerettek. Nem hangoskodtam, nem zavartam az órát, egyszóval azt csináltam, amit kellett, 4,3-mal fejeztem be a hetediket. Ezt akarom tartani jövőre is, ha nyolcadikos leszek, mert az a célom, hogy szakmát szerzek. Erre itt lesz is lehetőség. Azt hallottam, hogy 1983-ban kárpitos szakmásító tanfolyam indul, s én megszerettem ezt a szakmát, s szeretném, ha erről papírom is lenne, hogy ha szabadulok, akkor ne segédmunkás legyek, hanem igazi szakmunkás, akinek a szakmája után pénze és becsülete van. Mert ha megmaradok segédmunkásnak, majdnem teleslegesen dolgozom, hiszen csak a töredékét kapjuk annak, mint amit egy szakember kap. Amikor annál a maszek kőművesnél dolgoztam, akkor jöttem rá a különbségre, mi majd megszakadtunk, s kaptunk naponta néhány száz forintot, a mester pedig súlyos tízezreket. Ez, mondjuk, érthető is, mert ő volt a tulaj, de a szakemberek is, a szakmunkások megkeresnek naponta 1200—1600 forintot, s ezért már érdemes dolgozni!

Á. J.

EZ IS, AZ IS... ❁ EZ IS, AZ IS... ❁ EZ IS, AZ IS...

Segítsenek a szülők a házi feladatok elkészítésében?

A tanárt gyakran kérdezik a szülők, hogy segítsenek-e a gyerekeknek a házi feladat elkészítésében. A tanár erre a kérdésre többnyire beleegyezően válaszol, remélve, hogy a gyermek fejlődését ez is előmozdítja.

Pszichológiai szempontból azonban ide egy nagy kérdőjelet kell tennünk. A gyakorlat azt mutatja, hogy a jóindulatú segítség gyakran hátrányosan hat a gyermekre. Miért?

A gyermek természeténél fogva szeret tanulni, örül az iskolának, alig várja már, hogy megkezdődjék — a szülők viszont idegesek. Tudják hogy az iskolában elért sikerektől igen sok függ. A gyermek szívesen tanul, feladatait önállóan szeretné elvégezni szeretné a tanár előtt és a pajtásai előtt megállni a helyét. Az iskolai anyaggal minden egészséges gyermek meg tud birkózni. Ha itt problémák lépnek fel, az okok többnyire a szülőkhöz, a tanárokhoz, vagy a társakhoz fűződő kapcsolatban keresendők, nem a veleszületett lustaságban vagy a tehetség hiányában.

A segítségnyújtás a feladatok elvégzéséhez igen gyakran a szülők idegességéből fakad Túl sokat segítenek, alábecsülik a gyermeket, nem türelmesek, sokat követelnek a gyermektől. A szülők aggodalmait átveszi a gyermek, és már nem bízik abban, hogy bármit is meg tudna egyedül oldani.

A szülők erős szellemi fölénye folytán — és ha ezt ráadásul még külön hangsúlyozzák is — a gyermekben a gyengeség érzései ébrednek. apa ugyis mindig jobban tudja mint én, feladom — gondolja a gyermek. Az iskola ügyeibe való ügyetlen beavatkozással a szülők megakadályozzák azt, hogy a gyermekben felébredjen a bátorság, az önálló cselekvés alapfeltétele. Elkényeztetéssel, sürgetéssel és aggódással, valamint túl sok kérdezősködéssel is elbizonytalanítják a gyermeket.

A tanár feladata, hogy beszéljen a gyermekkel, ha nem csinálja meg a házi feladatát, nem a szülőké. A szülők azonban bátoríthatják a gyermeket, hogy házi feladatait osztálytársaival együtt oldja meg Ezáltal erősítik a közösségi érzést, a gyermek megtanulhatja, mi a közös munka, és átéli, hogy iskolatársai sem tudnak minden feladatot megoldani Átéli továbbá, hogy meg nem választott kérdésekkel is szabad iskolába mennie, és hogy az iskola a tanulásért van, nem pedig azért, hogy hibátlan házi feladatokat gyűjtsön be.

Ha a gyermeknek nincs sikere az iskolában, a szülőknek nem kellene olyan saját maguk gyártotta recepteket alkalmazniuk, mint büntetések, jutalmazások, intések, ösztönzések a versengésre, hanem minden esetben érintkezésbe kell lépniük a tanárral és egy pszichológus szakemberrel.

Együtt a család

Hét kanadai börtön kapuján rendszeresen komplett útipoggyásszal felszerelt családok kopogtatnak. Miután gondosan megvizsgálták, nincsenek-e náluk betörőszerszámok, kábítószer stb., néhány napot ingyen tölthetnek el a szigorúan őrzött falak között. Ez az elmúlt év őszén bevezetett gyakorlat része a Jan Chrétien igazságügyminiszter által bevezetett új reszocializálási programnak, melynek lényege hogy a látogatók egy rövid időt együtt tölthetnek hosszú börtönbüntetésre ítélt családtagjaikkal.

A minisztérium közlése szerint ezzel a mind a férfi, mind a női börtönökben bevezetett programmal „a büntetés megháromszorozódását" akarják megakadályozni. „A szabadságmegvonással nemcsak a tetteseket büntetjük, hanem családokat is tönkreteszünk, és szétromboljuk a szülők és gyermekek közötti kapcsolatot is." Ezért nem elegendő, hogy a foglyok korlátlanul levelezhetnek és hetente kétszer (felügyelet mellett) fogadhatják családtagjaik látogatását. A kiegészítő új „trailer" (lakókocsi) programot ezért fokozatosan az ország csaknem valamennyi börtönére kiterjesztik

A külön erre a célra felállított nagy lakókocsiban (trailer) a foglyok esetenként három napig élhetnek együtt családjukkal. A 13 méter hosszú és 3 méter széles lakókocsiban három szoba van, melyek berendezése egy lehetőség szerinti „normális otthon légkörét" sugallja, a szokásos bútorzaton kívül a berendezéshez tartozik a padlószőnyeg, a színes televízió, egy sztereo berendezés, egy élelmiszer-tartalékokkal ellátott hűtőszekrény (alkoholt kivéve) és egy komplett konyha. Tüllfüggönyök és sötétítők zárják el a kilátást.

„Mindezt nem úgy kell értelmezni, mint a törvénysértőknek nyújtott fényűzést és államilag finanszírozott jutalmat" — hangoztatják a minisztériumban. „Az elítéltek pontosan tudják, hogy mindez csak átmenet, hogy néhány nap múlva ismét elszakadnak családjuktól és a következő találkozóra hónapokig kell várniuk."

Egyébként a program a büntetésvégrehajtásnak is használ; „A lakókocsikkal felszerelt börtönökben az átlagosnál ritkábban kerül sor incidensekre, melyeket egyébként gyakran vált ki a bezártság kiváltotta düh."

Jogi szakértők véleménye szerint csak néhány év múlva lehet végleges ítéleteket formálni a rács mögötti családegyesítés értékéről: „Csak akkor fogjuk megtudni, hogy meg tudtuk-e menteni a szabadságvesztésre ítéltek házasságát." Ez különösen fontos cél: „Azoknál a foglyoknál, akiknek ziláltak a családi körülményeik, szabadon bocsátásuk után sokkal gyakoribb a visszaesés, mint a többieknél."

TRÉFÁK

A termelőszövetkezetben várják a revizort. A könyvelő megérdezi az elnököt:

— Hol ültessük le?

— Ahol szoktuk. A kocsmában!

★

Az ernyőüzletbe belép a szórakozott professzor.

— Kérek egy ernyőt.

— Becsomagolhatom?

— Nem szükséges, úgyis rögtön itt felejtem.

★

— Úgy látom, már nem tetszem annyira a férfiaknak, mint valamikor — mondja az egyik pincérnő a másiknak.

— Miből gondolod?

— Mindegyik megszámolja az aprót, amikor visszaadok.

★

— Találtak már valamikor magánál cukrot?

— Nem, doktor úr. Csak néhány digitális órát az osztrák határon.

★

Az utcán baleset történt. Megérkezik a rendőr:

— Tanúra lenne szükségem...

— Itt vagyok — mondja egy idősebb úr. — Mi történt?

Isaac Newton nyolcvanadik születésnapját ünnepelte. Szinte mindenki, aki gratulált neki ebből az alkalomból, dicsérte a tudós lelki és fizikai frisseségét, „fiatalságát". Newton végül ezt mondta erre:

— Eddig még soha nem beszéltek annyit arról, milyen fiatal vagyok, mint most, amikor már reménytelenül megöregedtem.

★

Alexandr Kobzdejt, a varsói képzőművészeti főiskola professzorát egyszer meghívták az egyik modell esküvőjére. A festő, aki a fiatal nőt először látta felöltözve, odasúgta egy ismerősének:

— Soha nem hittem volna, hogy ilyen elbűvölő...

★

Egy beszélgetés alkalmával ezt a kérdést tették fel Majakovszkijnak:

— Hogy lehet ön proletárköltő, egyszóval közösségi ember, ha mindig azt írja, hogy „én, én, én..."?

Majakovszkij válasza:

— Ön talán inkább II. Miklós cárt tartaná közösségi embernek, aki mindig azt mondja: „mi"?

Új ultrahangkészülék bébik számára

A Német Szövetségi Köztársaságban a giesseni egyetem klinikáján elsőként próbálnak ki egy ultrahangkészüléket, melyet külön a csecsemők számára fejlesztettek ki. A gumimembránnal ellátott minikészülék minden esetben alkalmazkodik a kis test domborulataihoz. A hanghullámok nem az egyébként szokásos 20 cm mélységig hatolnak, hanem csak 8 cm-nyire. Ez elegendő egy csecsemő méreteihez.

Az ultrahangkészülék hullámokat bocsát ki, amelyek a röntgensugarakkal ellentétben teljesen ártalmatlanok. Visszaverődnek a szervek falairól és kivetítődnek egy képernyőre. Így az orvos már a vizsgálat alatt láthatja, hogy egészséges-e a bébi.

Erre az eszközre főleg a nehéz szüléseknél vagy koraszüléseknél van szükség, mert ezek a gyermekek gyakran vese- vagy agysérülésekkel jönnek a világra. Csaknem minden második 1500 gr-nál kisebb súllyal született koraszülöttet agyvérzés ér. Az orvos kívülről csak ritkán fedezi fel az agyvérzést rögtön a szülés után, de ezt az új ultrahangkészülék most lehetővé teszi.

A „hangablakon" a még nyitott nagy fontanellán (kutacson) keresztül az orvos most kisebb agyvérzéseket, vízfej keletkezését, sőt a parányi artériák lüktetését is láthatja. Werner Schuster, a giesseni egyetemi klinika professzora mondja: „Ez az új ultrahangkészülék nagymértékben javította agydiagnosztikánkat az újszülötteknél."

Alkoholisták vitaminhiánya

New York-i tudósok az alkoholisták vitaminhiányból eredő betegségei okának nyomára bukkantak. Ezek szerint a tömény alkohol tönkreteszi a szervezet felvevőképességét, melynek segítségével életfontosságú nyomelemekhez juthat. Az alkoholfogyasztás következtében felére csökken az a sebesség, amellyel a szervezet „lebontja" a táplálékot, magyarázta John Pinto amerikai orvos. Ennek következtében azonban a szervek túl kevés vitaminhoz jutnak.

A kísérletek során a kutatók alkoholt töltöttek a kísérleti állatokba, ugyanakkor friss májjal táplálták őket. A máj különösen nagy tömény-ségben tartalmazza a fontos növekedési vitamint, a B 2-t. A vitaminban gazdag étrend ellenére az alkoholistává tett patkányokon hamarosan zavarok jelentkeztek. Eddig úgy gondolták, hogy az iszakosokon gyakran megfigyelhető vitaminhiány a helytelen vagy nem kielégítő táplálkozás következménye.

A New York-i kutatási eredmények alapján most már segíteni lehet az alkoholbetegeken. A koncentrált vitaminkészítmények szedése megvédheti őket anélkül, hogy teljesen le kellene mondaniuk a borról, sörről és pálinkáról — magyarázta Pinto. Így még a szervezet csökkent felvevőképessége mellett is elegendő nyomelemet lehet juttatni a szerveknek. Ezzel talán meg lehet majd akadályozni, vagy csökkenteni lehet a jövőben az idegek és az agy károsodását, ez ugyanis nem annyira az alkohol, mint inkább a vitaminhiány következménye.

Napenergiával táplált utcai lámpák

Japánban a kyotói *Kamagava-parkban* 34 napenergiával táplált lámpa szórja a fényét. Egy öt méter magas lámpaoszlopon van egy, 90—50 cm-es napkollektor, amely nappal felfogja a napenergiát. Az éjszakai órákban ezzel egy igen nagy hatékonyságú fénycsőlámpát üzemeltetnek.

MOZGÓ KONTINENSEK

Földünkön jelenleg 520 működő vulkán van. Európában közülük a legismertebb a Vezúv és az Etna, amelyeket már századok óta tanulmányoznak Köztudott, hogy a vulkán évekig „nyugodt" lehet, hogy azután egy pillanat alatt újra életre keljen. A vulkánok még akkor is veszélyesek, ha kitörésük nem is mindig jár súlyos következményekkel. Megfigyelték, hogy a kitörési folyamat a legtöbb esetben mérsékelten megy végbe, a kráterből lassan és szabályosan ömlik ki a lava, és a ritkább esetek közé tartoznak az olyan katasztrófák, amilyenre például az i. sz. 79. évben került sor pompejiben, vagy 1883-ban egy indonéziai szigeten, ahol a Krakatau rendkívüli pusztítást végzett: a kitörés ereje valósággal letépte a sziget egy részét, a vulkán 18 köbkilometer követ dobott ki magából, a kitörés közben keletkezett porfelhő pedig több mint 80 kilométer magasba emelkedett, és az egész Föld felett szétterjedt. A tenger hullámai több mint 20 méter magasra csaptak, és 36 ezer embert pusztítottak el.

A vulkánok működésének azonban megvannak a maguk jó oldalai is. Nagy mennyiségű hőenergiát szabadítanak fel. Ilyen eredetűek például az újzélandi, izlandi, olaszországi vagy kaliforniai meleg források, amelyeket fűtésre használnak. A kicsapódott kén is hasznosítható. A megszilárdult láva pedig gyorsan szétporlik és rendkívül termékeny talajjá válik, ahol déligyümölcs termeszthető, mint Olaszországban.

A föld felszíne alatt végbemenő folyamatok hajtóereje a mélyrétegek anyagainak hőáramlása. A földkéreg nem egyforma vastagságú, például az Alpokban vagy a Himalájában több mint 60 kilométer, de az óceánok alatt viszonylag gyenge, néha még a 10 kilométeres vastagságot sem éri el Az ilyen helyeken a hőmozgás olyan formában megy végbe, mintha valamilyen sűrű masszsa alakulna ki fokozatosan. A felső rétegek helyenként megfeszülnek, és megrepednek a hő hatására, máshol még jobban összepréselődnek.

Ilyen repedés alakul ki az Atlanti-óceánban, amely északtól dél felé húzódik, az úgynevezett közép-atlanti küszöb. Ez a hasadék valójában nem más, mint egyetlen óriási vulkán, amelyből megállás nélkül emelkedik ki egymás után az újabb és újabb anyag a Föld belsejéből. Ez a felszínre került anyag nyomást gyakorol az óceán fenekére, és így mozgásba hozza a kontinenseket. Az egyik oldalon Eurázsia és Afrika, a másik oldalon Észak- és Dél-Amerika évente mintegy 3 centimétert távolodnak egymástól. Az Atlanti-óceán terjeszkedik. A Csendes-óceán szűkül. E jelenség észlelését azonban csak a legújabb megfigyelési módszerek tették lehetővé, többek között a kozmikus mérések.

SZÜKSÉG VAN-E A FÁRADTSÁGRA?

Hogyne volna szükség rá! Ha sohasem fáradnánk el, nem tudnánk, mikor kell abbahagyni a munkát vagy a szórakozást, mikor van szükségünk olvasásra, pihenésre, és úgy kimerülne a szervezetünk, mint egy akkumulátor — igaz, azzal a különbséggel, hogy nehezebben vagy egyáltalán nem lehetne feltölteni. A fáradtság tehát — a fájdalomhoz hasonlóan — jelző szerepet tölt be, amelyet, persze, ki lehet kapcsolni, sőt önmagától is kikapcsolódik olykor: ha például bármilyen fáradtan életveszélybe kerülünk, hihetetlen erőkifejtésre vagyunk képesek. De átmenetileg megszüntetheti a fáradtságérzetet valami nagy, váratlan öröm is, ami „feldobja" az embert. A jelző mesterséges kikapcsolására is jócskán van mód. Valósággal elfújhatja a fáradtságot egy jó erős fekete, egy frissítő zuhany vagy akár egy aprócska pirula, amely sűrítetten tartalmaz doppingoló anyagot. A jelző vegyi úton való kikapcsolása sem feltétlenül ártalmas, ha ritkán alkalmazzuk. A frisseség művi előcsalogatásával azonban igen csínján kell bánni, mert minden ilyen mesterkedés tartalék energiánkat fogyasztja, és végső kimerüléshez vezethet. Akár fizikai, akár szellemi fáradtságról van szó, a fáradtságérzet először az agyban jelentkezik. Ha sűrűn küzdjük le mesterséges úton a fáradtságot, testünk automatikus működésében zavar keletkezik, hamarosan csak altatóval tudunk aludni, később már azzal sem, és már csak az orvos, a kórház segíthet.

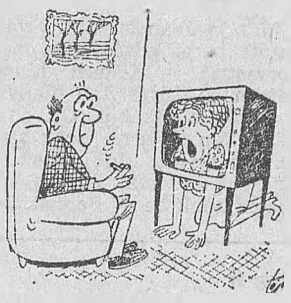

Vízió

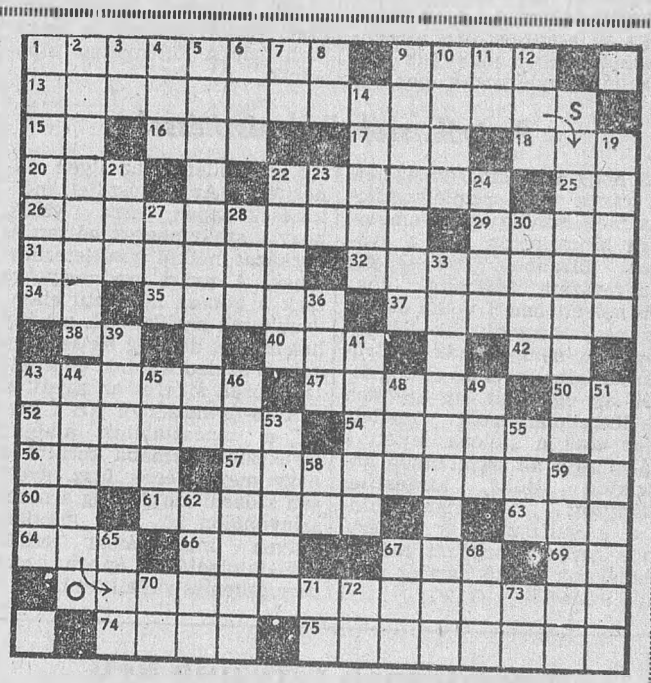

Vízszintes: 1. Magvas mondás. 9. Budapesti szálloda. 13. A rajz szövege. Első rész; folyt. a függ. 44., a vízsz. 57. és a 26. sz. sorban. 15. Kettőzve: táplál. 16. Csomó. 17. LTI. 18. Szakszervezeti Bizottság. 20. Ilyen vad az őz. 22. Műemlékekben gazdag város a Szovjetunióban. 25. AÚ. 26. A rajz szövegének negyedik része. 29. Világbajnoka Karpov. 31. Sebet írral gyógyít. 32. Az elsőtől távol levő. 34. Az arzén vegyjele 35. Rossz szellem. 37. Ágyúztatja. 38. Tévé. 40. Ki ... tud? 42 Norvég és japán autók jelzése. 43. Épület szintje. 47. A sárga vagy a piros felé hajló szín jelzője. 50. Megszólítás. 52. Vállalat „flókia". 54. Étvágyát kielégítő. 56. Ritka férfinév. 57. A rajz szövegének harmadik része. 60. Minisztertanács, röv 61. Falu Dabas közelében. 63. Rio de ...? afrikai terület. 64. Fiatal sportoló. 66. ECO. 67. Joskar- ... a mari főváros 69. Talmi. 74. Koros hölgy. 75. 1944-ben elsőként felszabadult magyar falu.

Függőleges: 1. Franz Kafka regénye. 2. Melegítő berendezés. 3. Az ozmium vegyjele. 4. ... Roy: W. Scott regénye. 5. Hivatali munkaeszközök. 6. Szöglet. 7. Magyar Néphadsereg. 8 AAAA! 9. Támad. 10. Arab cím 11. Helyrag. 12. Dolgos páros betűi. 14. Testrész. 19. Nagy, karsztos hegységünkkel kapcsolatos. 21. Tétény páratlan betűi. 22. A sziléziai szénbányászat egyik központja. 23. Igeképző. 24. Maró anyag, névelővel. 27. Skálahangok. 28. Irodai kapocs. 30. Vörös-tengeri kikötőváros. 33. Az Európa. Ázsia és Afrika találkozásánál fekvő terület elnevezése. 36. Megszűnt minisztérium. 39. Üti. 41. Kanna jelzője lehet. 43. Régi iskolatípus. 44. A rajz szövegének második része. 45. ... hely; rádióállomás helye. 46. Kortárs költő, utónevének kezdőbetűjével. 48. ... fut. 49. Majdnem nyeglet 51. Bőrápoló szolnya. 53. Az egyik aradi vértanú (Ignác). 55. Vegyületek nevében nitrogén jelenlétére utaló szócska. 58. Római számok, összegük 105. 59. Mozgás célpontja. 62. Nemesgáz. 65. A Duna ausztriai mellékfolyója. 67. Sepsiszentgyörgy folyója. 68. Szappanmárka. 70. Betű kiejtve. 71. Tág, ford. 72. Búza fele! 73. Magam.

Beküldési határidő: 1982. szeptember 11.

A Heti Híradó XXVI. évfolyam 32. számában megjelent kereszt-rejtvény helyes megfejtése a következő:

Amíg a jó meg nem félemlíti a rosszat, az ő neve: gyengeség.

Könyvjutalmat nyertek: Filó István elítélt, Pálhalma; Juhász János elítélt, Bp-i Fegyház és Börtön; Jakó Tibor elítélt, Debrecen; Varga Miklós elítélt, Szolnok; Balogh Béla elítélt, Főv Bv. Intézet I.

SPORT

A feleségem készítette. Utálom a konfekciót

Kezdődik az első osztályú bajnokság

A futball-világbajnokság ámulatra méltó, sőt kábító kavalkádja után a jóllakott szurkoló nem igényelt hazai találkozókat, sőt részletesebb VB-elemzést sem.

Függetlenül a magyar csapat részvételétől és teljesítményétől, feltűnően kevés elemzés látott napvilágot. Néhány szakíró — elnézést — tépte csak a száját, egy-két túl heves és így eleve nem objektív rajongó igyekezett vihart kavarni egy stampedlis pohár vízben; személyi ellentétek kiváltottak ugyan halványan pislákoló érdeklődést, de a csömör határán lévő drukker alig-alig figyelt oda.

Regenerálódott hívek

Ám ez a játék azért is varázslatos, mert csak néhány hétre volt fásult a szurkoló, aki feltűnően gyorsan regenerálódott. Egyszer csak elkezdett hiányozni a labdapattogás, s hogy most a hét végén megkezdődik (a második és a harmadik vonal csapatainak érdeklődéssel kísért rajtja után) az NB I együtteseinek menetelése, minden érdeklődő egyszer csak kiéhezett lett.

A visszaszámlálás időszaka stílusosan, még pontosabban; a megszokott módon kezdődött. A sajnálatosan szánalmas átigazolási szabályzat következtében először nem a játék javításáról, hanem személyi ügyekről érkeztek jelentések. Mosolyogni való hírek ezek (kivéve persze az érdekelteket), egy kis kesernyés ízzel, hiszen nincs másról szó, mint egzisztenciajavításról néhány tucat labdarúgónál — ennyi az egész. Ilyenkor kezd dolgozni az emlékezet; egyre többször villannak fel a VB hattüdejű labdaművészei, akik harcias bajnokságokon edződött klubokból kerültek ki. S a nemzeti csapatban igazán kiérdemelték kiemelt órabérüket.

Teljes foglalkoztatottság

Miután 1983-ban nyolc díjmérkőzést játszik a válogatott, s most ősszel sem lesz munkanélküli, újból fokozottan érdekes a bajnoki pontvadászat, hiszen ezek színvonala egyben meghatározza a reprezentáns válogatott játékát is. Most már előtérbe kerül az újjászervezett 11 sorsának formálása. S örvendetes, mindez nem magyarázkodással kezdődik, hiszen ha a futballprodukciót magyarázni kell, az már eleve nem hiteles. Megnyugtató lenne, ha a felkészülés során elmaradna a teljesen devalvált „mindenki tiszta lappal indul" kezdetű elemzés, még szép, hogy az esetleges őszi szereplésüket nem a játékosok VB-alakításai határozzák meg.

Most aztán (lejárt évjáratok miatt is) újólag teret kell engedni a tehetségek áramlásának, már csak azért is, mert az idő csalóka valami, úgy vágtázik, hogy tulajdonképpen máris a válogatott nyakán van az EB célja.

Az együttesek lehetőségeik és megfontoltságuk alapján (azért tudják, hogy mire képesek), választottak külföldi edzőpartnereket, ruccantak határokon túlra. Menedzselésük szemlátomást továbbra sem az igazi, de még így is feltűnt, hogy az ellenfelek között nagyon sok alsóosztályú (népszerűbben kutyaütő) csapat akadt, a jónevű idegen (magyar) gárdát viszont az esetek többségében fölényesen elporolták...

Portyák, szóbeli kiegészítéssel

S hogy a sokszor emlegetett és várva várt szemléletváltozás még mindig csak remény, arra kínos példa volt a győriek lisszaboni vereségénk magyarázata. Mármint hogy 0-5 helyett lehett volna 6-6 is, ha nem hagyják ki lehetőségeiket, nem kapnak pontrúgásból két, lesből és öntalálatból egy-egy gólt, az egyetlen akcióeredményesség mellett. Már csak a „felénk lejtett a pálya és a mi térfelünkön anticiklon dúlt" kiegészítés hiányzott... S elhangzott minden a valóban nagy tudású, már igazán bizonyított, megérdemeltnek tetsző karrier előtt álló trénertől.

Nem kellenek az ilyen minősítések. Az előkészületi mérkőzések éppen arra valók, hogy a szakemberek bátran és kockázat nélkül kísérletezhessenek. A nyári eredményekre csak a gonosz lelkületű ellendrukkerek emlékeznek néhány hét múlva, de még ők sem, ha szépen szalad a labda és a téttalálkozón sikeres az együttes.

A 16-os mezőnyű NB I tagjai, a tapasztalatok alapján igyekeztek formába kerülni a nagy menetelésre. Igaz, gyorsan kiderül majd (még a hazai színvonalon is), hogy mindezt milyen intenzitással tették. Esélylatolgatásra éppen ezért nem érdemes vállalkozni.

„A vesztesnek távoznia kell"

Tele Santana, a brazil válogatott szövetségi kapitánya megválik tisztségétől; ez év decemberében lejár a szerződése. A kiváló szakember, aki a háromszoros világbajnok együttest az idei Mundialon irányította, jövőre Szaúd-Arábiában folytatja edzői pályafutását.

— A vesztesnek távoznia kell — kommentálta döntését Santana —, és mivel a VB-n elért helyezésünk kudarc, tartom magam ehhez az elvhez. Úgy érzem, külföldön hasznosabban tudok tevékenykedni.

Minden bizonnyal pénzügyi szempontok is közrejátszottak Santana elhatározásában: 620 ezer dolláros szerződés, ezen kívül 30 ezer dolláros havi fizetés várja az olajországban. A Dzsiddai al Ahli nevű klub szakvezetője lesz a brazil tréner, és a szaúdi edzők képzésével is foglalkozik. A brazil szövetségi kapitányi posztra a legesélyesebb jelölt Paulo Cesar Carpegiani, a Flamengo jelenlegi edzője.

Nyári elmélkedés

Nehogy azt higgye valaki, hogy a kifejezetten teremsportban nyáron pangás van.

Világranglista

Nemrégiben napvilágot látott az ITTF 1981—82. évi világranglistája. Hogy őszinték legyünk, túl sok örömet nem okozott nekünk. Most vessünk egy pillantást a jelenlegi és a tavalyi (zárójelben) helyezésekre:

Klampár 5 (4)
Jónyer 17 (10)
Gergely 18 (14)
Szabó 23 (—)
Oláh 25 (27)
Urbán 26 (26)
Magos 28 (19)
Kisházi 39 (18)

Ez lett a magyar asztaliteniszből?

Nos, mentségeket fel tudunk hozni. Például Szabó Gabriella szülés miatt nem versenyzett, Magos sérült volt és így tovább. De nézzük először a férfiakat. Mindhárom világklasszis versenyzőnk hátrább szorult a ranglistán.

— Vajon miért?

Először is: kevés versenyen indultak. (Lám, itt jön ki a lényeg: az év közbeni visszalépés, távolmaradás!) Közben a nagy ellenfelek mindenütt, ahol csak lehetett, rajthoz álltak és gyűjtötték a ranglistapontokat! A szövetség elnöksége rájött, hogy ez így nem helyes.

A jövőben előírja; hol köteles elindulni a válogatott versenyző. Csak... nem a legjobb dolog, ha valamire kötelezni kell valakit.

Ami a nők mezőnyét illeti, sajnos, nem került be magyar játékos az első húsz közé! De a legfájóbb — mondjuk ki bátran —, hogy a felsorolt, rangsorolt nyolc versenyzőnk átlag életkora elég magas. Itt jön ki, mennyire elhanyagoltuk az utánpótlás nevelését! Szóval, nagyon össze kell magunkat szedni ahhoz, hogy az előkelőbb helyezéseket szerezzük. A szakosztályok jobb nevelőmunkájával, a szövetség segítségével és ellenőrzésével. A jelenlegi bajnokok pedig használjanak ki minden játéklehetőséget!

Négyen – később

Már javában folynak a válogatott keret edzései, de négy versenyző — Kisházi, Magos, Jónyer és Gergely — hiányzik a közös munkából. Ők engedélyt kaptak arra, hogy szeptember elejéig klubjukban készüljenek és csak ezután kapcsolódjanak be — Berczik Zoltán irányításával — a kollektív edzésekbe.

Nem biztos, hogy igazam van, de nekem nem tetszik ez a módszer. Ha rajtam múlt volna, a négy versenyző együtt kezd a többiekkel, legfeljebb differenciáltam volna az edzésadagot. Lehet, hogy nem bízom százszázalékosan a klubok munkájában, de sajnos, az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy ott — tisztelet a kivételnek — a játékosok kiskirályok. Úgy gondolom, hogy idősebb korban is nagy szükség van az edzésidő maximális kihasználására, s ezt — uram bocsá' — egyelőre csak a válogatott keretben, vagy a Statisztikában képzelem el. A jelenlegi kerettagok egy lépést már haladtak előre. Utol kell őket érni. Ha ők négyen, szeptemberben bekapcsolódnak, csipkedni kell magukat, különben lemaradnak.

Egyébként is, a mai követelmények mellett nehezen képzelem el, hogy külföldi ellenfeleink kihagyják a nyári időszakot. De ezt bízzuk mindenki saját lelkiismeretére.

Klampárról pedig csak annyit, hogy — dr. Erős György technikai vezető szerint — szorgalmasan lejár a Bp. Spartacus edzéseire. Ő egy napot sem hagyott ki, amióta nyár van. Egy-két napot azonban „kihagyhatott" volna korábban. Akkor most ő is a keretben lenne.

Labdaügy

Láttam az Esti Hírlapban egy fényképet, amely hírül adta, hogy a Mosonmagyaróvári Műanyagfeldolgozó Vállalat csíkos pingponglabdákat gyárt! Nafene. Ilyenről még nem hallottam. Már láttam vagy 200 féle labdát, de csíkossal még nem találkoztam. Olyan fekete csíkok vannak rajta, mint a zebrán — tájékoztattak.

Nem értem. Talán elítélteknek készül? Mert hivatalosan nem lehet vele játszani. A szabályok előírják, hogy a labda fehér vagy sárga színű legyen. De csíkos?! Ki veszi meg ezeket a labdákat? Ámbár jelenleg nem lehet kapni olcsó „bőrt", lehet, hogy ez is elfogy majd. Sőt ha így fejlődünk, lesz pettyes, a Vasas-szurkolóknak piros-kék labda és előbukkan majd olyan is, amelyikre híres emberek portréit festik. Milyen jóleső érzés lesz püfölni például Roger Moore-t!

Nem tudok efelett napirendre térni. Csíkos labda! Olyan ez nekem, mintha kapnék egy lila kalucsnit. Nem csúnya, csak nem veszem fel. Nekem olyan cipő kell, amelyben normális emberek járnak!

— t —

Szót kértek Antwerpenből

Hogyan is volt Pintérrel Belgiumban?

— Halló! Fazekas László vagyok Antwerpenből. A múlt heti számban megjelent Pintér-nyilatkozatra szeretnék reagálni. Meglepett, mert köztünk semmiféle konfliktus nem volt. Január elején, amikor megérkezett, már sérülten jött ki Antwerpenbe. Rögtön a gyúrópadra feküdt, és egy hónapon át kezeltette magát, anélkül, hogy pályára lépett volna. Összesen a fél év során ötször edzett az első csapattal, de a kezdő együttesbe egyetlen egyszer sem tudott bekerülni. Így én a pályán képtelen voltam segíteni, hiszen sohasem játszott velem együtt.

— *Milyen volt a belga játékosok körében a hangulat Pintérrel szemben?*

— Többször szemrehányást tettek nekem, hogyan jöhetett ki sérülten, olyan állapotban, amely játékra alkalmatlan. Minden alkalommal megvédtem, és még arra is vigyáztam, hogy e megjegyzések ne jussanak a fülébe. Ám nem vagyok sem edző a belga csapatnál, sem pedig elnök, hogy erőszakkal ott tartsam, vagy betegyem az első csapatba. Egyébként is, a belga profiknak minden külföldi ellenszenves: azt fogadják be, aki jól játszik, aki teljesítményével elismerést vív ki, s a többiek zsebébe ily módon pénzt juttat.

— *Kanyarodjunk el ettől a témától. Hogyan fogadták Belgiumban, a világbajnokság után?*

— Úgy éreztem, az újságok visszhangjából is, hogy nem okoztunk csalódást. Személy szerint engem általában dicsérnek.

— *Hogyan vélekednek a belga kapus Pfaffal való összecsapásról?*

— Mindenütt azt mondják, hogy kiállítást érdemelt volna, miután olyan kíméletlenül leterített engem.

— *A hazaiakról mit ír a sajtó?*

— Belgiumot a VB előtt az újságírók többsége a legjobb négy közé várta. Nem leplezik, hogy csalódást okozott a válogatott, de nem is követelik a játékosok fejét.

— *Meddig tart a szerződése?*

— Újabb két esztendőre kötöttük meg az Antwerpennel.

SZABÁLYMÓDOSÍTÁS

A labdarúgás nemzetközi szabályalkotó szerve, az International Board madridi ülésén a következő szabálymódosítást fogadta el: közvetett szabadrúgással büntetendő a kapus, ha attól a pillanattól kezdve, hogy a labda a birtokába kerül, négy lépésnél többet tesz meg anélkül, hogy kirúgná vagy kidobná, illetve ha már elengedte a labdát, azt mégegyszer érinti, mielőtt másik játékos érintette vagy megjátszotta volna.

A szabálymódosításhoz a Board, illetve a FIFA a következő magyarázatot fűzi: A „labda birtokában" kifejezés a kapus esetében azt jelenti, hogy a kezében tartja a labdát. A kapus természetesen továbbra is megjátszhatja lábbal a labdát, hiszen mint a játékosok egyikének, joga van részt venni a játékban. Ha tehát a kapus a labda birtokába kerül, legfeljebb négy lépést tehet, kezében tartva a labdát vagy a földhöz ütve és újra elkapva, vagy a levegőbe dobva újra elkapva. Négy lépés után a labdát ki kell dobnia vagy rúgnia, de vezetheti tovább a lábával is. Ebben az esetben azonban nem veheti újra kézbe, mielőtt más játékos érintette (azaz: a kapus nem veheti kézbe kétszer a labdát).

A módosítás szerint a partbíró eddigi feladata kibővült a játékoscsere szándékának jelzésével. Erre a Board új jelzési módot is bevezetett: a partbíró mindkét magasra emelt kezével a zászlórudat végénél fogva, vízszintesen a feje fölé emeli (kibontott zászlóval).

A módosítások Magyarországon 1982. augusztus 28-án lépnek érvénybe, és minden mérkőzésen alkalmazni kell őket.

Ki lesz a jobb Honvéd-portás?

A labdarúgó NB I-ben több új játékos készülődik a bemutatkozásra. Így a Bp. Honvédnél is, ahol két fiatalember áll az „ígéret kapujában", a szószoros értelmében a kapu előtt toporognak, arra várva: kinek jut majd a külföldre szerződött Gujdár Sándor árván maradt helye.

Az első számú várományos *Menyhárt Kálmán*, aki három évig ette a tartalékok „kenyerét", a volt válogatott portás mögött. A másik kapus — új szerzemény — *Andrus József*, a Dorogból került Kispestre. A nagyobb tapasztalattal Menyhárt Kálmán rendelkezik: eddig 25 NB I-es mérkőzésen őrizte a hálót. Kilenc alkalommal védett már a piros-fehéreknél is. Andrus József egy évvel fiatalabb, 26 éves, s még nem ismeri a legmagasabb osztály légkörét. Láthatóan jóban van a két rivális. Mindketten hangoztatták: 50-50 százalék esélyük van a bekerülésre.

Menyhárt Kálmán mindig kapusnak készült. 1968-ban Csepelen kezdte pályafutását, majd a Kossuth KFSE következett, leszerelése után visszatért anyaegyesületéhez. Három évvel ezelőtt a Honvéd két játékost adott érte cserébe. Élete eddig legnagyobb sikerének azt tartja: részese lehetett a kispesti csapat bajnoki sikerének. Andrus József Újpesten kezdett. Végigjárta a ranglétra minden fokát, mire eljutott a tartalékcsapat kapujáig. De ekkor még olyan játékosok voltak előtte, akiket kiszorítani, saját bevallása szerint még nem tudott. A Volánhoz igazolt, de ott sem sikerült előbbre lépnie. A következő állomás Dorog volt. Itt végre lehetőséget kapott a bizonyításra. Meghálálta a bizalmat, az elmúlt évben ő végzett a dorogi játékosranglista élén. Idén több neves egyesület is megkereste: a Honvédet választotta.

NB II

Nincs már százszázalékos

A harmadik NB II-es forduló is bővelkedett meglepetésekben, és már nincs százszázalékos csapat, veretlen is csak a két listavezető. Tapolcán baj volt az idegekkel, három kiállítás lett az eredménye.

Ózd—Keszthely 2-0 (2-0), Ózd, 6000 néző, V.: Hartmann, Gól: Osváth, Mohácsi.

Sopron—Volán SC 3-2 (2-1), Czabán Samu tér, 2500 néző, v.: Németh L., Gól: Ebedli (öngól), Molnár, Kovács L., (öngól), ill. Magos, Nyúl.

22. Volán—Nagybátony 3-1 (0-0), Nagybátony, 2000 néző, v.: Nagy B. Gól: Kotul (2), Goschler, ill. Loch.

Debr. Kinizsi—Kecskemét 3-3 (2-1), Debrecen, 2500 néző, v.: Kórodi. Gól: Farkas, Haila, Nagy (öngól), ill. Ravasz, Goják, Geiger.

SZEOL AK—Dorog 2-1 (1-0), Dorog, 500 néző, v.: Urbán. Gól: Deák (2).

Siófok—Salgótarján 3-1 (1-0), Siófok, 4000 néző, v.: Tompa. Gól: Horváth I. (3), ill. Varga (11-esből).

Ganz-MÁVAG—Eger 3-2 (1-2), Kőbányai út 2500 néző, v.: Ádám. Gól: Aranyosi (2, mindkettő 11-esből), Bodnár, ill. Bartha, Kiss.

Bauxitbányász—Kazincbarcika 1-0 (1-0), Tapolca, 5000 néző, v.: Kiss G. Gól: Németh.

HMSE—Olajbányász 2-0 (1-0), Hódmezővásárhely, 5000 néző, v.: Pálvölgyi, Gól: Szenti (11-esből), Csernyus.

Szekszárd—Baja 2-1 (0-0), Baja, 7000 néző, v.: Köböl, Gól: Koroknai, Tóth, ill. Janicsák.

A sorrend: 1. 22. sz. Volán 5, 2. Bauxitbányász 5, 3. Siófok 4 4. SZEOL 4, 5. HMSE 4, 6. Nagybátony 4, 7. Szekszárd 4, 8. D. Kinizsi 3, 9—10. Dorog, Kecskemét 3, 11. Ózd 3, 12. Sopron 3, 13. Volán SC 3. 14. Salgótarján 2, 15. Kazincbarcika 2, 16. Baja 2, 17. Keszthely 2, 18. Olajbányász 2, 19. Ganz-MÁVAG 2, 20. Eger 0.

Esti HÍRADÓ
SAJTÓSZEMLE
Szerkeszti: a szerkesztő bizottság
Budapest V., Steindl utca 8. sz. 1054
Kiadja: az Igazságügyi Minisztérium, Bv. Országos Parancsnoksága
82—3796. Szikra Lapnyomda, Budapest